

WIJ

Een uitgave van het Vlaams Pers-, Radio- en TV-instituut v.z.w.

Hoofredacteur:
Maurits van Liedekerke

Redacteuren:
Tom Serkeyn
Peter Dejaegher

Sekretariaat:
Hilde De Leeuw

Alle stortingen van abonnementen, publiciteit en redaktie op prk. 000-0171139-31 van WIJ, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel
Tel. 02/219.49.30
Fax: 02/217.35.10

Jaarabonnement	1.200 fr.
Halfjaarlijks	700 fr.
Driemaandelijks	400 fr.
Los nummer	33 fr.

Verantwoordelijk uitgever:
Bert Anciaux,
Barrikadenplein 12,
1000 Brussel

Reklame:
Karel Severs, tel. 02/219.49.30,
toestel 231
(s voormiddags) of privé,
Alsembergsesteenweg 797,
1653 Dworp.
Tel. 02/380.04.78.

AUGUSTA: EERSTE KOPPEN ROLLEN

„ANONIEME” GETUIGEN ONTHULLEN BESTAAN „KOERIERS”

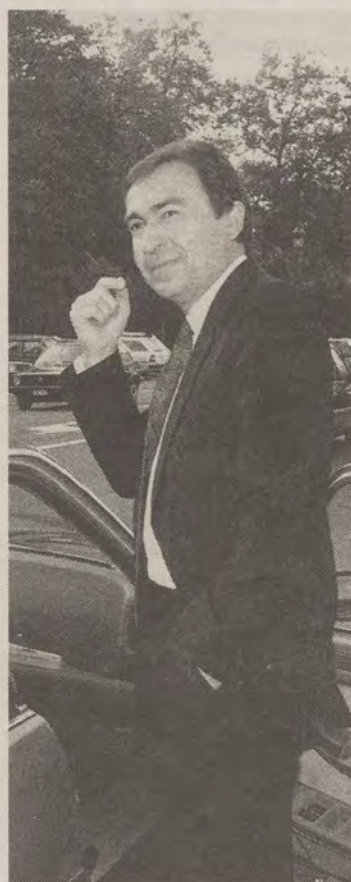
De voorbije week raakte de Agusta-affaire met het ontslag van de drie Guy's in een stroomveronstelling. Nieuwe onthullingen lijken de druk op de regeringsketel echter niet meteen te doen afnemen. Niet alleen wordt het net rond Coëme en Spitaels verder aangetrokken, ook het departement van Economische Zaken, met als toenmalig eindverantwoordelijke van Willy Claes, duikt meer en meer op.

Wat uiteindelijk de doorslag gegeven heeft voor het ontslag van PS-vice-premier Guy Coëme eind vorige week, snel gevolgd door de ontslagen van de twee andere Guy's Spitaels en, last but not least, Matbot, blijft een beetje gissen. De druk op de PS was zeker toegenomen na de getuigenissen van onderzoeksrechter Anciaux voor de speciale kamercommissie. De weigering van CVP en SP om een motie van vertrouwen in Coëme te steunen deed de PS terdege beseffen dat de positie van Coëme onhoudbaar geworden was.

Bovendien had Anciaux laten doorschemeren dat niet alleen de Agusta-affaire bezwarend was voor Coëme, maar ook de affaire Javeau. Dit dossier uit '89 handelt over valse maar royaal betaalde studie-opdrachten uitgevoerd door Camille Javeau voor diverse socialistische kabinetten. Ook het kabinet Coëme (en welke andere nog?) zou hierbij betrokken zijn.

MOUREAUX GETUIGT

Een ander element dat zwaar heeft gewogen was de heisa rond de (eerste) „anonieme ge-

Guy Coëme vroeg zelf om z'n doorverwijzing naar het Hof van Cassatie.

tuige”, Philippe Moureaux, de vice-premier van de PS in het kabinet Martens VIII. Terwijl Coëme vrijdagochtend de ministerraad bijwoonde, legde Moureaux tegenover een magistraat van het Hof van Cassatie een nieuwe verklaring af, die bezwarend bleef voor Coëme en Spitaels. Moureaux zwakte naar verluidt wel zijn verhaal af over de koerier die Spitaels en Coëme naar Luxemburg gestuurd zouden hebben om het Agusta-smeergeld op te halen.

Coëme zelf verwees in zijn verantwoording bij zijn ontslag ook naar de rol van de media in de Agusta-affaire. Dat was niet geheel onterecht. De pers heeft gelijk te eisen dat de onderste steen in de Agusta-affaire boven komt te liggen. Het is haar plicht bewijzen van belangrijke schandalen uit te brengen. Het was het goed recht van de media te eisen dat de drie Guy's moesten opstappen, lang voordat ze dat in werkelijkheid deden, vanuit de terechte bekommernis dat een minister onverdacht moet zijn om als lid van een regering te blijven functioneren.

Sommige journalisten lieten zich echter meeslepen in een opgeklopte sfeer van onthullingsmanie, en maakten daardoor deontologische fouten. Ex-minister Coëme noemde het verhaal dat *Het Laatste Nieuws* zonder de minste bewijzen bracht over de transfer van voetballer Severeijns naar het Italiaanse Pisa een monument in de Belgische journalistiek. Premier Dehaene drukte zijn gedachte over de journalisten in het radio-magazine *Aktueel* nog plastischer uit: *hoe minder ze weten, hoe meer ze uitvinden*.

BUSQUIN HERSCHIKT

Na het drievoudig ontslag haastten premier Dehaene (CVP) en vreemd genoeg ook Vlaams minister-president Van den Brande (CVP) zich om een mogelijk kommunautair vuur te blussen. Dat Dehaene woorden van lof uitte voor de loyaliteit van Coëme als vice-premier, kunnen we nog enigszins begrijpen. Maar de woorden van lof van Van den Brande voor de *intense en konstruktieve wijze* waarop Spitaels, die nochtans nog niet overleden is, zich voor de bevordering van de samenwerking tussen Vlaanderen en Wallonië inzette, waren van het goede een beetje teveel.

PS-voorzitter Busquin, die verleden week de kapitein van een

(Lees verder blz. 5)

EERST DIT

Ook deze week volgt ons weekblad de Agusta-zaak op haar vlucht, zet de vele feiten op een rijtje en brengt commentaar uit Wallonië. In haar bericht bevestigt Denise Van Dam de sfeer die onder de taalgrens heerst: het is allemaal de schuld van de Vlamingen!

De Walen zijn boos, en wij begrijpen hun gemoed. Plots worden zij gekonfronteerd met een korrupte partij, die zij groot hebben gemaakt, en die verdeeld en beschaamd is. Drie van hun voornaamste politici, waarin zij geloofden, hebben het wel erg bruin gebakken. Een van hen, Guy Mathot met name, verklaarde gisteren nog nooit te zullen aftreden want dat „aftreden schuld bekennen is” stapt op!

De Walen zijn boos omdat zij in Vlaanderen een zeker leedvermaak vermoeden. De Vlaamse pers en de politici zouden het dossier verpolitiekt hebben, het is een manier om zich uit slag te trekken.

Laten wij hier nogmaals herhalen dat ons weekblad zich nooit tot leedvermaak heeft laten verleiden, het heeft dat ook in de voorbije weken beklemtoond. Het is WIJ om andere dingen te doen!

Belangrijk is dat praktijken als deze van Agusta en soortgelijke dossiers in de toekomst totaal onmogelijk worden. En dat, eens schoon schip gemaakt, op een nieuwe lei kan worden begonnen.

Want terwijl alle blikken op Agusta en de drie Guy's zijn gericht, woekeren in de schemerzone rond de Wetstraat nog andere dossiers. Alle legeraankopen van de voorbije decennia dragen een onfrisse smaak met zich, de parlementsleden raken niet uit de discussie rond de financiering van politieke partijen, hier en daar loopt nog een onderzoek tegen een parlements lid en aan het debat over al dan niet belastingen van de parlementsleden komt geen einde...

Het draait allemaal rond geld, ziet en zegt de bevolking.

In volle debat valt daar bovenop het bericht dat het leger voor zo'n 10 miljard nieuwe radio's wil aan-

kopen. De bevolking heeft het daar moeilijk mee en vraagt dat er nu eens niet over miljarden-uitgaven gesproken wordt maar over zorgvuldig omspringen met gemeenschapsgeld.

Zij hoopt dat onze democratie de crisis overleeft, dat zij er beter van wordt, dat politici én partijen uit hun avonturen hebben geleerd. En vooral dat herhaling uitgesloten wordt.

Moeilijk verteerbaar is het triumfalisme waarmee eerste-minister Dehaene maandag j.l. het leven na de regeringswissel beoordeelde. Plots moet nu alles op het zgn. *Kontrakt met de burger* worden gezet, alsof er geen vuiltje meer aan de Wetstraat-lucht is. Alsof men met andere figuren in de verlaten zetels ook meteen aan een nieuw tijdperk begint. Dat lijkt moedig van dhr. Dehaene maar ook verdacht veel op een „het gaat mij niet aan!”. En dat is nu juist wat de bevolking zo dwars zit.

Bovendien is de premier, nooit verlegen om een boude uitspraak, ons inziens iets te ver gegaan door over de media te verklaren: „Hoe minder ze weten, hoe meer ze uitvinden.” Misschien is

zo'n gedachte wel goed voor aan de toog van de kantine op een voetbalplein maar niet voor mensen die het lachen onderhand zijn verleerd.

Op een ogenblik dat vertrouwen in politiek zo ver zoek is getuigt het hanteren van boutaden van misprijzen. Het zij zo.

Op de achtergrond van het Wetstraat-gebeuren worden lijsten gevormd voor Euro- en gemeenteraadsverkiezingen. Vooral voor de gemeenteraadsverkiezingen worden her en der rare sprongen gemaakt. Het ziet er naar uit dat zich over de bestaande partijgrenzen heen tal van nieuwe kartels en akkoorden aan het vormen zijn. Ook binnen de Volksunie is enige zenuwachtigheid te merken.

Mogen wij de wens uitdrukken dat overal met wijsheid wordt gehandeld en uitsluitend met het oog op het belang van de kleine leefgemeenschap. Daar waar mensen, groot en klein, het dichtst bij het bestuur staan en omgekeerd. Want ook daar geldt de regel: kandidaten die het vertrouwen vragen moeten ook vertrouwen geven.

Maurits Van Liedekerke

VU-LIJST...

■ Het autosalon trok zo'n 725.000 toeschouwers. Dat is beter dan verwacht, maar behoorlijk onder het rekordjaar 1992, toen bijna 800.000 kijkklustigen naar de Heizel afzakten.

■ Pensioenminister Willockx gaat de SP-lijst voor de Europese verkiezingen trekken. Tweede wordt Domino-lid en kabinetschef van Vlaams minister Dettiëge Van Lancker, derde Limburgs gedeputeerde Stevaert. De SP vernieuwt haar Euro-personeel met deze lijst radikaal: de drie huidige EP-leden (Galle, Van Outrive en Van Hemeldonck) worden afgevoerd.

■ Volgens een Amerikaans onderzoek hadden toenmalig VS-president Reagan en diens vice-president en latere opvolger Bush weet van het Iran-Contra-schandaal. Dit ging over illegale wapenleveringen aan Iran, met de bedoeling de Amerikaanse gijzelaars vrij te krijgen. De opbrengsten van deze wapenhandel werden gebruikt om de Nicaraguaanse contra's te steunen.

■ De regering Dehaene liet na de PS-stoelendans weten dat ze nog bestaat. Volgens premier Dehaene heeft het regeringswerk de voorbije weken onder de Agusta-zaak zelfs niet geleden.

■ Dehaene wil nu werk maken van het kontrakt met de burger. Daarmee wil de roomsrode meerderheid aantonen dat ze ook de dagelijkse problemen van de burgers aanpakt.

■ Bovendien wil de federale regering bij de komende begrotingskontrole van maart de bevolking ontzien. Er zou een akkoord bestaan om bij die gelegenheid in geen geval nog nieuwe belastingen of bijkomende lasten uit te vinden.

■ Eventuele ontsporingen van de begroting (ondanks het "globaal plan" wordt een tekort op de begroting verwacht van 40 tot 50 miljard) zullen opgelost worden via privatiseringen. Op het lijstje van te privatiseren overheidsbedrijven staan de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid (NMKN), het Centraal Bureau voor Hypotheek Krediet (CBHK), Belgacom en de Nationale Loterij.

■ Indien dat allemaal nog niet genoeg zou opbrengen, wordt opnieuw gedacht aan de verkoop van de Belgische ambassade in Tokio. De dalende grondprijzen in de Japanse hoofdstad zouden wel eens roet in het eten kunnen gooien. De opbrengst van onze ambassade in Japan wordt geschat op 2,5 miljard frank.

De VU gaat voor de gemeenteraadsverkiezingen in Antwerpen dan toch niet scheep met de CVP. Het was het CVP-hoofdbestuur dat het voorstel van de VU om samen te werken verworpen heeft. De VU had, vanuit de bekommernis om voor de stad Antwerpen een bestuurbare en democratische meerderheid te vormen, een gelijkaardig voorstel gedaan aan de VLD. Die wilde daar slechts op ingaan wanneer de gezamenlijke lijst onder VLD-vlag zou varen. Schiltz zou dan van de VLD van Verhofstadt (lees: niet van de Antwerpse VLD) zelfs lijsttrekker mogen worden van een lijst die gedruwd zou worden door ex-gouverneur Kinsbergen. Dit werd een geringschattende houding van de VLD tegenover de VU genoemd. Een VLD-lijst was voor de Volksunie dan ook onaanvaardbaar.

De CVP-onderhandelaars hadden in eerste instantie wel positief gereageerd op het voorstel van de VU. Het hoofdbestuur van de CVP verwierp maandagavond echter een kartel met de VU. Volgens CVP-kamerlid Marc Van Peel speelde de onduidelijkheid in de VU-rangen de CVP-ers teveel parten. De CVP vond dat de VU een te onzekere en wankel indruk wakte om een stevige partner te vormen.

Van Peel verwees naar de onenigheid bij de Antwerpse Volksunie over het kartel met de CVP. VU-schepen Gerard Bergers had zich in een nieuwjaarsrede al een tegenstander van zulk een akkoord genoemd. Sedertdien maakte Bergers geen deel meer uit van het onderhandelingsstrio, dat verder uit senator Hugo Schiltz en Antwerps VU-voorzitter Luk Lemmens bestond. Ook in de gemeenteraadsfractie van de VU in Antwerpen was de tegenstand volgens de CVP groot.

Luk Lemmens vindt dit maar een goedkope uitvlucht: *Wanneer men in eigen partij geen overeenstemming vindt, is het makkelijk om naar het gebrek aan unanimiteit in de andere partij te verwijzen om een akkoord te kelderen. Het was even goed bekend dat er bij de CVP grote tegenstanders waren van een akkoord met de VU.*

...IN ANTWERPEN

De VU besliste maandagavond eensgezind met een eigen lijst, onder Volksunie-vlag, naar de Antwerpse kiezer te stappen.

Over de positie die senator Hugo Schiltz gaat innemen, kon Luk Lemmens nog niet veel vertellen: *De lijstinvulling werd nog niet besproken. We beginnen nu met de opstelling van ons programma en de samenstelling van de lijst. Ik heb echter geen reden om te twijfelen aan*

Luitenant-generaal Francis Briquemont nam deze week afscheid van Sarajevo. Hij droeg het bevel over de VN-troepen in Bosnië over aan de Brit Michael Rose. De Belgische bevelhebber kreeg van de Franse generaal Jean Cot, de opperbevelhebber van de VN-blauwhelmen in ex-Joegoslavië, de vredesmedaille van de Verenigde Naties. Briquemont keert zes maanden vroeger dan voorzien, vermoeid en ontgoocheld over het gebrek aan steun in de VN, naar België terug.

de medewerking van Schiltz aan de VU-lijst. Het is wel te hopen dat hier snel duidelijkheid over komt.

Lemmens wist op het ogenblik van zijn verklaring aan WIJ, dinsdagochtend, niet dat Schiltz eveneens dinsdagochtend een perskonferentie gepland had. Op duidelijkheid zal Lemmens nog een weekje moeten wachten. Schiltz kondigde naar verluidt wel aan geen solonummer te overwegen. Hij zou niet op de VLD- of welke andere niet-VU-lijst ook gaan staan. Schiltz ambieert ook geen verkiesbare plaats meer op de VU-lijst. Over de vraag of hij nog op een niet-verkiesbare plaats wil staan bij de VU, zou hij nog een weekje willen nadenken.

MERCATOR

De vzw Mercator 1994 verspreidt een kaart van Europa waarop Brussel enkel in het Frans staat aangeduid. VU-gemeenteraads-lid in Sint-Niklaas Lieven Dehandschutter protesteerde daartegen in een brief aan de voorzitter van de vzw. Dehandschutter noemt de eenzijdig Franse vermelding "Bruxelles"

een onvergeeflijke fout voor een organisatie die van de Vlaamse regering de titel mag voeren van "Kultureel Ambassadeur van Vlaanderen".

Mercator 1994 bracht naar aanleiding van de herdenking van de 400ste verjaardag van het overlijden van de kartograaf een poster uit met op de ene kant een reproductie van de Europakaart van Mercator en aan de andere kant de politieke kaart van het hedendaagse Europa. Alle landen en steden zijn op deze laatste kaart in hun eigen taal aangeduid, Brussel is echter slechts onder zijn Franse naam terug te vinden. Dehandschutter spreekt van een *regelrechte kaakslag voor meer dan anderhalve eeuw Vlaamse beweging.*

Pittig detail: op zijn Europakaart duidde Mercator wel Antwerpen, Brugge, Gent en Leuven aan, maar niet Brussel. Die stad was in de zestiende eeuw blijkbaar nog te onbetekenend.

CAPOEN

Senator Michel Capoen legt zich niet neer bij de beslissing van de VU-Partijraad (zie WIJ van 12 januari), die vond dat hij zijn akkoord met toenmalig VU-voorzitter Jaak Gabriëls en Rosa Lernout moest respecteren, en ontslag nemen uit de senaat ten voordele van Lernout. Capoen blijft op zijn zetel in de senaat zitten, zij het niet meer als VU-, maar als onafhankelijk senator.

De argumenten die Capoen voor zijn keuze aanhaalt zijn niet erg stevig:

1) het akkoord met Gabriëls en Lernout zou "onder druk" tot stand zijn gekomen.

Dit is wellicht korrekt. Maar die "druk" bestond er juist in dat Capoen dankzij dat akkoord van vóór de verkiezingen van 1991 lijsttrekker kon blijven en na zijn verkiezing tot senator nog twee jaar respijt kreeg. Indien hij zich niet akkoord verklaard zou hebben met een wissel na twee jaar, dreigde Gabriëls de zaak toen al voor de Partijraad te brengen, die zo goed als zeker Lernout als lijsttrekker zou aangeduid hebben. Anders gezegd: het feit dat Capoen nu nog in het parlement zetelt, heeft hij juist aan dat ak-

koord met Gabriëls en Lernout te danken.

2) Aangezien Gabriëls naar de VLD overstapte, acht Capoen zich niet meer gebonden door de afspraak die hij met hem en Lernout maakte.

Dat ex-VU-voorzitter Gabriëls naar de VLD overgelopen is, kunnen we inderdaad moeilijk een daad van goede politieke cultuur noemen. Maar het is niet omdat Gabriëls naar een andere partij overliep dat alle afspraken met hem ooit gemaakt ongeldig worden. Bovendien was niet Gabriëls in de overeenkomst met Capoen en Lernout belanghebbende partij, maar Lernout. Dit argument van Capoen zou natuurlijk wel steek houden indien Lernout overgelopen was naar een andere partij.

3) Het feit dat Lernout naar de gemeenteraadsverkiezingen gaat met een verruimingslijst genaamd Aktief Wervik-Geluwe noemt Capoen het duidelijke bewijs dat de burgemeester van Wervik afstand neemt van de VU.

Dat is kletsboek. In het verleden en ook vandaag zijn de voorbeelden legio van VU-ers, waaronder heel wat kopstukken, die voor de gemeenteraadsverkiezingen onder een niet-VU-lijst opkamen.

Capoen verklaarde wel als onafhankelijk senator *zijn Vlaams-nationale principes trouw te blijven*. Waarvan akte.

VREDESPRIJS...

Aanstaande zondag wordt in Aalst voor de zesde maal de *Vredesprijs* uitgereikt. De laureaat van de prijs is *Karel Van Reeth*. In VU-kringen is Van Reeth geen onbekende als de realisator van talloze reportages voor de *Vlaams-Nationale Omroepstichting* (VNO), die de uitzendingen voor derden van de VU verzorgt. Het was natuurlijk niet daarvoor dat het Komitee *Werken aan de Vrede* Karel Van Reeth met de Vredesprijs bedacht.

Als zelfstandig joernalist maakte Van Reeth Vlaanderen als eerste bewust van het drama dat zich afspeelde in ex-Joego-

slavië en meer bepaald bij de Albanese minderheid van Kosovo. Samen met zijn echtgenote *Gaby Baetens* was Van Reeth de jongste twee jaar elf maal in Kosovo. Het echtpaar raakte persoonlijk betrokken bij de menselijke tragedies die zich bij de plaatselijke bevolking afspeelden. Van de Servische overheid - Kosovo vormt een enklave met Albanese meerderheid binnen Servië - krijgt Van Reeth nu geen visum meer om Kosovo te bezoeken.

...VOOR VAN REETH

De laureaat bracht ook als een van de eersten verslag uit over Roemenië. Nauwelijks was Ceausescu geëxecuteerd, of Van Reeth legde met z'n kamera onvergetelijke beelden vast van de onmenselijke levensvoorwaarden van kinderen, gezinnen, bejaarden en zieken in dit Europese derde wereld-land. Dit schokkende beeldmateriaal ging de wereld rond, en bracht overal geëmotioneerde reacties teweeg.

Zijn inspiratie haalt Van Reeth uit de daensistische overtuiging die hem met de grootouders-pap werd ingelepeld. Tijdens de tweede wereldoorlog maakte de jonge Van Reeth aan den lijve mee hoe gruwelijk oorlog kan zijn: een V1 verwoestte het ouderlijk huis. Na de oorlog sloeg de repressie hard toe in het gezin Van Reeth. Vader zat vier jaar lang in de gevangenis. Die onrechtvaardigheid bracht Van Reeth een diep gevoel van solidariteit en medeleven met onderdrukten en minderheden bij.

TRANSFERS

Volgens de *Gazet van Antwerpen* zijn de transfers in de ziekteverzekering van Vlaanderen naar Wallonië veel groter dan de regering toegeeft. De krant verwijst naar een nota van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (Riziv) en berekeningen van VU-ondervoorzitter *Patrik Vankrunkelsven*. De werkelijke transfers zouden minimaal 10,2 miljard, en volgens Vankrunkelsven

zelfs 16,5 miljard frank bedragen.

De Riziv-nota zegt dat er in 1992 325,5 miljard frank werd uitgegeven in de ziekteverzekering. 146,5 miljard (45%) daarvan wordt op rekening van Vlaanderen geschreven. Wallonië is verantwoordelijk voor 104,1 miljard (32%), en Brabant voor 74,9 miljard (23%). In Vlaanderen zijn er 4,1 miljoen (48%) verzekerden, in Wallonië 2,5 miljoen (29%) en in Brabant 1,9 miljoen (23%). De konklusie is snel getrokken, volgens de krant: Vlaanderen geeft 10,2 miljard minder uit dan op basis van het aantal verzekerden mag worden verwacht, Wallonië geeft 8,7 miljard frank meer uit, en Brabant 1,5 miljard frank meer. Volgens Patrik Vankrunkelsven is de situatie nog erger. De VU-ondervoorzitter meent immers dat Franstalig Brussel en Nijvel het Waalse gedragspatroon volgen, en Nederlandstalig Brussel en Vlaams-Brabant het Vlaams gedragspatroon vertonen. Vankrunkelsven spreekt van een transfer van 16,5 miljard frank.

41 VLAMINGEN VECHTEN TWEETALIG BRUSSEL-HALLE-VILVOORDE AAN

Eénenvertig gezaghebbende Vlamingen dienden verleden week bij het Arbitragehof een verzoekschrift in dat de vernietiging vraagt van de regeling voor het tweetalig kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. Het initiatief ging uit van het Halle-Vilvoorde Komitee, maar werd mede-ondertekend door voor-aanstaande Vlamingen van alle gezindten.

Voor de verkiezingen van de Kamer, de Senaat en het Europees Parlement blijft na het Sint-Michielsakkoord het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde inderdaad bestaan. De volledige splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde (dus ook voor kamer, senaat en Europees parlement) werd bij de onderhandelingen over de staatshervorming, zowel ter gelegenheid van de regeringsvorming voor Martens VIII als later in de Dialoog van volk tot volk door de VU sterk bepleit. Deze VU-eis, trouwens een aloude eis van de Vlaamse beweging en een onderdeel van het tienpuntenprogramma van de Vlaamse Raad, bleek echter politiek onhaalbaar, omdat er uiteindelijk zelfs bij de Vlaamse meerderheidspartijen geen eensgezindheid over bestond, ondanks de plechtige verklaringen.

De VU leverde haar stemmen voor het Sint-Michielsakkoord, omdat dit akkoord beter was dan geen akkoord. Aan WIJ (23 oktober '92) verklaarde VU-senator *Jan Loones* in die tijd: *Wat de niet-splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde voor de kamer en de senaat betreft, dat vinden wij verschrikkelijk spijtig.*

Maar ik geloof niet dat het nooit meer op tafel zal gebracht kunnen worden. En ik vind niet dat we daarom het akkoord met al de goede punten die het bevat moeten afkeuren. Loones krijgt gelijk: zij het dat de zaak niet op een onderhandelingsstafel ter sprake gebracht wordt, maar wellicht afgedwongen wordt dankzij een gerechtelijke procedure.

Het Sint-Michielsakkoord voorziet wel de splitsing van het arrondissement voor de verkiezingen van de gewestraden. Door de opheffing van het dubbelmandaat zal de Vlaamse Raad rechtstreeks verkozen worden, op zes Brusselse Vlamingen na, die onrechtstreeks verkozen worden. Dit betekent dat de Franstaligen uit het arrondissement Halle-Vilvoorde geen zitting kunnen hebben in de Franse gemeenschapsraad, wel eventueel in de Vlaamse Raad. Hiertegen legden FDF-voorzitter *Clerfayt* en enkele Franstalige medestanders uit de Vlaamse rand rond Brussel trouwens ook klacht neer bij het Arbitragehof.

De Vlamingen voeren terecht aan dat de regeling van het tweetalig kiesarrondissement hen diskrimineert. Ze vinden overigens dat ze ook een persoonlijk belang kunnen doen blijken als inwoners, kiezers of potentiële kandidaten. Het persoonlijk belang is een vereiste opdat het verzoekschrift bij het Arbitragehof ontvanke-lijk zou zijn.

De indieners van het verzoekschrift schrijven dat er sprake is van diskriminatie tussen kiezers of kandidaten van Halle-Vilvoorde enerzijds, en

die uit de andere, eentalige kiesarrondissementen van Brabant (Leuven en Nijvel) anderzijds. Kiezers uit Halle-Vilvoorde bvb. kunnen stemmen voor kandidaten uit een ander gewest, taalgebied en provincie, kiezers uit eentalige kiesarrondissementen kunnen dit niet.

Bovendien dateert de aangevochten wet van na de grondwetsherziening die het federale karakter van België vastlegde. De wet had daar rekening mee moeten houden, vinden de indieners van het verzoekschrift. Tenslotte menen ze dat de bevoegdheid van de Vlaamse Raad inzake taalwetgeving geschonden wordt, omdat het gebruik van het Frans wettelijk voorgeschreven is bij bepaalde kiesverrichtingen in Vlaams-Brabant.

De lijst van éénenvertig namen die het verzoekschrift ondertekenden, wordt terecht indrukwekkend genoemd. Gewezen voorzitter van de Raad van State Paul Vermeulen ondertekende, grondwetsspecialist Robert Senelle, de professor Eric Suy, Eric Ponette, Adriaan Verhulst, Aloïs Gerlo, Max Wildiers. Andere bekende namen op de lijst zijn die van priester-dichter Anton Van Wilderode, joernalisten met rust Manu Ruys en Piet Van Brabant, gewezen BRTN-direkteur Karel Hemmerrechts, ex-CVP-senatoren Ferdinand De Bondt en Nora Staels, ex-VU-volksvertegenwoordiger Daniël Deconinck, ex-VU-ondervoorzitter Jef Maton.

Daarnaast figureren nog tal van bekenden uit de Vlaamse beweging op de lijst: Michiel

Debackere, Clem De Ridder, Peter De Roover, Norbert D'Hulst, Jan Jambon, Dirk Laeremans, Guido Moons, Francis Stroobants, Lieven Van Gerven.

Toch valt op dat hier enkele belangrijke namen ontbreken, bvb. die van ANZ-voorzitter *Portier* of IJzerbedevaartkomitee-voorzitter *Vandenbergh*. Deze voormannen uit de Vlaamse beweging werden, onbegrijpelijk genoeg, niet eens gekontakteerd. *Daniël Deconinck*, die medeverantwoordelijk was voor het samenstellen van de lijst, toont zich van geen kwaad bewust als we hem hierover contacteren. Volgens het gewezen VU-parlements lid moeten we achter het ontbreken van enkele belangrijke namen geen kwade bedoelingen zoeken. Deconinck suggereerde wel dat hij vooral naar "strijdbare Vlamingen" gezocht heeft, en wees erop dat het IJzerbedevaartkomitee het Sint-Michielsakkoord gesteund heeft.

Dit klopt niet: het IJzerbedevaartkomitee heeft genuanceerd geoordeeld over Sint-Michiël, maar zeker niet euforisch. In kringen van het IJzerbedevaartkomitee gewaagt men van "een beproefde tactiek", die erin bestaat de komitee-leden eerst uit te sluiten, om hen daarna als "lauwe Vlamingen" te kunnen brandmerken. Dat gebeurde eerder al eens met een motie over de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde. De voorzitter van het IJzerbedevaartkomitee *Lionel Vandenbergh* was toen wel gevraagd om de lijst mee te ondertekenen, en was van plan dit ter bespre-

king voor te leggen aan de Raad van Beheer van het IJzerbedevaartkomitee. Vóór hij dit echter kon doen, was de lijst al gepubliceerd, vanzelfsprekend zonder de naam *Lionel Vandenbergh*.

Om een reactie gevraagd verklaarde de Bedevaart-voorzitter ons deze week dat hij eveneens achter de volledige splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde staat. Moest het hem gevraagd zijn, zo vertelde hij ons, hij zou, na overleg in de Raad van Beheer van het IJzerbedevaartkomitee, het verzoekschrift hoogstwaarschijnlijk mede-ondertekend hebben.

Afgezien van dit schoonheidsfoutje is het initiatief van het Komitee Halle-Vilvoorde positief. Men kan uit de ondertekening van eminente grondwetsspecialisten als Senelle en Vermeulen immers afleiden dat het verzoekschrift een ernstige kans maakt. Indien dit niet het geval zou zijn, zouden Senelle en Vermeulen zich wel gewacht hebben een zulk dagnige *blamage* te riskeren.

Het initiatief van het Komitee Halle-Vilvoorde vormt een bewijs te meer dat de rol van de niet-partijpolitieke beweging nog lang niet uitgespeeld is. Het verzoekschrift bij het Arbitragehof kan ertoe leiden dat iets wat in de politieke onderhandeling tussen partijen onhaalbaar bleek, op juridische gronden wel verworven wordt. En daar kunnen we alleen maar verheugd over zijn.

(pdj)

AGUSTA-DOSSIER MAAKT SLACHTOFFERS EN DAN IS ER NOG HET LIJK...

Ook deze week blijft het AGUSTA-dossier alle gemoei-deren beroeren. In de senaat interpeleerde fractievoorzitter **Jan Loones** eerste minister Dehaene over de positie van zijn vice-eerste minister Guy Coeme. Een deel van het verhaal kent u al. De drie Guys hebben intussen ontslag genomen.

ER IS EEN LIJK !

„Ontegensprekelijk valt de afhandeling van dit kontrakt in de eerste plaats onder de politieke verantwoordelijkheid van de toenmalige minister van Landverdediging G. Coeme. Nog erger in dit dossier is de betrokkenheid van de PS. Er zijn de aanwijzingen van de dubieuze financieringsstromen; er zijn de bewijzen van onwettelijke openheid naar lobbyisten; er zijn de interne beschuldigingen van topmannen binnen de PS die moeilijk nog duidelijker kunnen zijn; er is een lijk.

Zo weegt dit dossier op de ganse politiek en op de huidige regeringsmeerderheid in het bijzonder. Buiten iedere schuldvraag staat in ieder geval de betrokkenheid van de minister in dit dossier vast.

Het is aan de eerste minister om een initiatief te nemen opdat dit dossier ten volle uitgeklaard kan worden. Zoniet wordt zinnig regeringswerk onmogelijk. Er moet dringend aan de Vlaamse publieke opinie getoond worden dat deze regeringsmeerderheid in staat is zich los te maken van de dreigende kanker, die vanuit het Luikse PS-gegeven het Belgisch poli-

tieke bestel aantast.” Tot zover Jan Loones.

GELOOFWAARDIGHEID

In de Kamer spoorde **Herman Lauwers** de vice-eerste minister Coeme aan vrijwillig ontslag te nemen. Dit uit respect voor de politieke geloofwaardigheid en het parlementaire systeem. De VU doet hiermee evenwel geen uitspraak over de schuldvraag.

„Eigenlijk zijn al deze interpellaties vijgen na Pasen: het kwaad is geschied. Het gaat om wat nog rest van de geloofwaardigheid van de politiek. Het gaat niet om de schuld van een minister in deze zaak. Ook een minister heeft recht op het vermoeden van onschuld zolang hij niet is veroordeeld. Het recht op de geheimhouding van het onderzoek werd geschonden, maar ook de aktoren gaven al perskonferenties. Het is geen overbodige luxe om aan de geloofwaardigheid van de politiek te werken.

Het vertrouwen bij de bevolking is zoek, we steunen af op een crisis van het regime. Daarom moet er voor gezorgd worden dat dit dossier op een serieuze wijze kan behandeld worden. Doorheen de geschiedenis hebben Belgen altijd gezond-kritisch gestaan tegenover hun bestuurders, maar nu neemt de afkeer gevaarlijke proporties aan.”

TIJDBOM

Ontelbare malen is het reeds geschreven en gezegd: de democratie is kwetsbaar. Bovendien is het democratisch gegeven in het federale België afhankelijk van de bereidheid tot solidariteit van de hele bevolking.

„De hele politieke klasse wordt op dit ogenblik gewantrouwd, maar het feit dat de drie betrokken ministers misschien puur toeval-leden zijn van de grootste Waalse partij, brengt de bereidheid tot federale loyaliteit en solidariteit in het gedrang. Ik wil niet aan kommunautair opbod doen en ik besef dat het opgekeerd had kunnen zijn. Dit is enkel een waarschuwing. Ik denk dat niemand deze kwestie mag onderschatten, ze is een tijdbom onder het federale België en onder de democratie. Het is toch niet omdat Coeme vrijwillig ontslag neemt dat hij hierdoor schuldig is bevonden.

Maar hierdoor zou hij duidelijk maken dat hij bekommerd is om de toekomst van het democratisch regime. Een zo besproken man mist het morele gezag om vice-premier te zijn in een federale regering. Eerste-minister Dehaene moet dringend zijn verantwoordelijkheid nemen. De stabiliteit van de regering mag hier nu geen voorwendsel zijn, dat is geen hoger belang. Het gaat hier niet om de schuldvraag, maar over politieke deontologie. Wij kunnen

ons niet alles permitteren. De bevolking pikt dit niet meer. Voor één keer mag Dehaene geen compromis zoeken. Zachte beelmeesters maken stinkende wonden. Willen we dat het in België heel hard gaat stinken?”

Dit pleidooi voor de democratie kreeg applaus niet alleen op de VU-zitjes maar ook van sommige CVP'ers. Agalev-Ecolo en de VLD betoonde eveneens hun instemming met de wijze woorden van **Herman Lauwers**.

ILLEGALE WAPENLEVERINGEN

In de Kamerkommissie voor Justitie werd minister Wathélet geïnterpelleerd door **Etienne Van Vaerenbergh** over mogelijke wapenleveringen aan Irak.

„Uit de Engelse pers blijkt dat België sinds 1988 een niet onaardige rol heeft gespeeld in de wapenleveringen van Saddam Hoessein. De jongste maanden komen steeds meer gegevens boven water waaruit blijkt dat België en andere westerse landen zoals de VS, Groot-Brittannië en Ita-

lië, wel degelijk betrokken waren bij de wapenleveringen van het Iraakse leger op het moment dat ze begin 1991 onderling een militaire alliantie vormden tegen het regime van Saddam Hoessein. Na „Desert Storm“, worden in de meeste landen verwoede pogingen ondernomen om de bewijzen daarvan verborgen te houden en de getuigen het zwijgen op te leggen.

Merkwaardig genoeg is België nagenoeg het enige land waar van officiële zijde geen onderzoek naar de illegale wapenhandel aan de gang is. In andere daarentegen loopt het gerechtelijk onderzoek inzake Gerald Bull en het superkanon inmiddels wel uit op processen tegen de verantwoordelijken van deze illegale wapenhandel. Wat is de federale regering van plan?”

Minister Wathélet antwoordde dat het onderzoek wel degelijk is gestart; maar dat de stand van het dossier niet toelaat over de betrokkenheid van PRB te oordelen.

(gc)

VOOR RUIMTELIJKE ORDE OP ZAKEN IN LANDBOUWGEBIED

De verdwijning van de open ruimte situeert zich voor het grootste deel in landbouwgebied. Groene Hoofdstructuur en Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stellen zich tot doel de open ruimte maximaal te

vrijwaren. Het juridisch aktiemiddel om dit te doen is het dekreet op de Ruimtelijke Ordening.

Dit dekreet slaagt er niet in bouwactiviteiten in landbouwgebied te verhinderen. Daarom

stelt Jan Caudron aanpassingen voor.

De geest van de wettelijke bouwbeperkingen inzake landbouwgebied wordt op twee manieren aangepast:

1. De para-agrarische bedrijven: agro-industriële of andere bedrijven vestigen zich in landbouwgebied om financiële redenen, terwijl het in vele gevallen niet gaat om para-agrarische bedrijven zoals bedoeld door de wetgever.

Het dekreet van Jan Caudron wenst de bedrijven die voor hun normale uitbating niet noodzakelijk het landbouwgebied, waarop ze zich vestigen, nodig hebben, te weren uit dit landbouwgebied. De plaats van dergelijke bedrijven is in industriegebied of speciale agro-industriële gebieden.

2. Omzetting van de wet inzake het vestigen van een landbouwbedrijf annex bedrijfswooning: in het huidige dekreet wordt niet bepaald dat het landbouwbedrijf economisch leefbaar moet zijn. De overheid dient enkel na te gaan of het uit stedeboekkundig oogpunt om een landbouwbedrijf gaat. Het voorzien van een paardestal op het bouwplan is dikwijls voldoende om toelating te krijgen een luksueuze villa te bouwen. In het dekreet wordt de blijvende economische leefbaarheid van het bedrijf als criterium genomen en wordt voorzien in de afbraak van het gebouw bij aanhoudende overtreding.

In afwachting van het nieuw (maxi-)dekreet op de huidige ruimtelijke ordening, en als vingerwijzing voor de stellers van dat dekreet, kan het voorstel van Jan Caudron nieuwe aantastingen aan de open ruimte en oneigenlijk gebruik van landbouwgrond verhinderen.

R.Asmus

DE FALAQA IS GEEN VOLKSDANS

Komt een land dat de mensenrechten schendt in aanmerking om Europalia-land te zijn? Voor de dames en heren van het festival-komitee blijkbaar wel. Nadat zij reeds geen moeite hadden met Mexiko, hebben zij voor 1996 hun oog op Turkije laten vallen.

Nu weten wij goed genoeg dat het overal wat is. En dat het altijd en overal wat zal zijn.

De USSR was alles behalve een doetje, maar om kultureel, sportief en economisch uit te wisselen waren de hindernissen blijkbaar niet te hoog. De toestand in Zuid-Afrika was voor de komst van president De Klerk wel erg genoeg om alle banden te breken. Twee maten en twee gewichten, we kennen dat.

Maar Mexiko, geen probleem voor Europalia! En toch werden er de voorbije jaren honderden mensen opgepakt en door speciale veiligheidstroepen mishandeld, werden boeren van hun land verdreven. In 1992 vond journalist Victor Manuel Oropeza de dood, door messteken, omdat hij het aangedurfd had dit een schande te noemen.

Er volgden nog moorden. Amnesty International houdt de boekhouding van ons geweten bij. Maar voor Europalia geen probleem! Gelukkig was er onlangs nog zoon-Zapata om de wereld met de wijsneus op de feiten te drukken.

En vandaag, terwijl de balans '93 nog opgemaakt moet worden, staat Turkije op het verlanglijstje. Er zouden reeds gesprekken gevoerd zijn over de programmatie, met de

ambassade in Brussel. Dezelfde ambassade die enkele weken geleden haar Grijsse Wolven in de straten van Sint-Joost-ten-Node op de Koerden losliet.

Nu, van Turkije als kultuur-historisch land geen kwaad woord, van een vreemd land en volk valt altijd wat te leren, vooral van hun wrede heden. Maar moet niet eerst vanuit Brussel een fax vertrekken met de vraag naar de bedoelingen die Ankara met de Koerden heeft?

Met de vraag waar de 859 dorpen gebleven zijn die door het Turkse leger, onze Navo-bondgenoot, letterlijk van de landkaart werden geveegd? En waar de 20.000

ACH ZO!

mensen begraven liggen die door napalm en ander chemisch spul werden omgebracht? En waar de om en bij 8 miljoen uit hun woningen verdreven Koerden nu leven?

Het is in Turkije nog opletten met wat je schrijft of zegt. De zangeres Yeliz Ipek (lees boven de I een °) moest het zingen van een Koerdisch lied met gevangenschap bekopen. Maar het zijn niet alleen Koerden die op hun tellen moeten letten. Een homo die voor zijn lotgenoten opkwam had dat beter niet gedaan, de kerker werd zijn deel. Een journalist die vragen had bij de grootheid van Mustafa Kemal Atatürk mocht,

om te beginnen, 4 maand in de gevangenis.

Wie achter de tralies raakt wordt gauw de Turkse truuk geleerd. Boven op het programma staat de falaqa – en dat is geen volksdans! – waarbij de voetzolen onop- houdelijk met de stok worden gestriemd. Lopen zit er de eerste dagen niet meer in maar dat wordt dan wel verwacht.

Een gegeerd nummer is het ophangen van mensen aan hun op de rug vastgebonden polsen, en als dat nog niet stichtend genoeg werkt worden de geslachtsdelen aangepakt met elektrische golven.

Och, er bestaan honderden rapporten vol met deze en veel ergere feiten maar Turkije is toch zo'n zonnig vakantieland dat wij verblind zijn. Voor nog geen 20.000fr. ben je er een volle week een verwendende god, vliegtuig, **** hotel en Turkse rivier inbegrepen. En vriendelijke mensen, meeneer!

De glimlach van de fraaie Tansu Ciller mag dan nog zo breed zijn, hij kan niet verschonen wat achter dikke gevangenis- muren en in de binnenlanden aan schande wordt vertoond. En dat mevrouw ons niet komt vertellen dat het allemaal niet waar, naast ons liggen de brieven over geweld- daden door haar veiligheidstroepen recent gepleegd in Turks Koerdisten, in Anatolië.

Met alle eerbied voor de kulturele rijkdom van Turkije maar een land dat z'n inwoners liever in gevangenen ziet dan gelukkig, blijft voor ons beter nog een tijdje in de wachtkamer. Ook in deze van Europalia.

AGUSTA: EERSTE KOPPEN ROLLEN

(Vervolg van blz. 1)

stuurloos schip leek, nam tijdens het weekend het roer terug in handen. Nadat hij van zijn koalitionpartners de garantie kreeg dat ze de regering in het zadel willen blijven houden, voerde hij een indrukwekkende stoelendans door waarbij acht personen werden betrokken. Het eindresultaat leverde volgens sommige Wetstraatwaarnemers een versterkte positie van de PS in de federale regering op, de CVP had zelfs het lef te stellen dat de regering versterkt uit de Agusta-zaak kwam. Dat is allemaal lare natuurlijk: zelfs de PS kan met een vingerknip geen evenwaardige vervangers voor boegbeelden als Spitaels en Coëme te voorschijn toveren. We geven wel toe dat met de elegante Italiaanse migrantenzoon *Elio di Rupo* het grootste talent van de PS, van de Franse gemeenschap naar het kabinet van Coëme verhuist. Di Rupo, een polyglot, zou de jongste maanden zelfs Nederlands beginnen leren zijn. Toevallig?

De algemeen als "te zwak" bestempelde minister van Sociale Zaken *Bernard Anselme* verhuist naar de Waalse regering en geeft zijn belangrijke portefeuille aan de Brusselse *Magda De Galan*, totnogtoe federaal minister van Volksgezondheid en Maatschappelijke Integratie, en, niet onbelangrijk, van Vlaamse afkomst en perfect tweetalig. Volgens waarnemers

die snel konklusies durven trekken, geeft de PS hiermee het signaal dat ze wel degelijk bereid is de niet-objektief verklaarbare transfers in de sociale zekerheid aan te pakken, zolang de SZ maar federaal gehouden wordt.

In de plaats van De Galan komt het Luxemburgse kamerlid *Jacques Santkin*. Spitaels wordt als Waals premier vervangen door *Robert Collignon*, totnogtoe minister van Financiën van het Waalse gewest. Op de stoel van Collignon gaat Anselme zitten. Verder komen nog de nieuwelingen *Willy Taminiaux* en *Philippe Maboux* aan de ministerbak. De eerste neemt de plaats (niet de bevoegdheden) van Mathot over, de tweede vangt Di Rupo als Onderwijsminister.

Over de toestand binnen de PS, leest U verder in de bijdrage van *Denise Van Dam*.

LIZIN EN GLUZA GETUIGEN

Nauwelijks was iedereen bekomen van de ontslagen, het bevel van de PS, de onderhandelingen met de voorzitters van de koalitionpartijen, en de stoelendans bij de PS, of daar doken alweer twee "anonieme getuigen" op. Dit keer zou het om PS-kamerlid *Anne-Marie Lizin* en de Luikse FGFB-topman *Carol Gluza* gaan. Lizin is een PS-parlementslid dat tijdens de vorige legislatuur staatssekretaris voor Europa '92 geweest is. Ook zij had het voor Ancia

Klopt de verklaring van Agusta-lobbyist Cywie, "dat we Claes hebben gekocht"? Dan kan de SP-vice-premier meteen ook inpakken.

over een smeergeld-koerier, die ditmaal niet naar Luxemburg maar naar Italië getrokken zou zijn. Zijn naam: *Fernand Detaille*, onder PS-voorzitter Spitaels de penningmeester van de Luikse PS-afdeling. Gluza sprak dan weer van een koerier naar Luxemburg, nl. *Francis Piro*, de gewezen privé-sekretaris van Spitaels. Beide "koeriers" ont-

kennen.

Binnen de PS heeft het Agusta-smeergeld dus nogal wat personen al dan niet letterlijk in beweging gezet. Het feit dat zowel Moureaux, Lizin als Gluza, toch niet de kleinste socialistische garnalen, weet hadden van (verschillende!) "koeriers", en daarbij de namen van Coëme en Spitaels genoemd worden, doet hemelhoog vermoeden dat er wel degelijk van smeergeld bij de Agusta-koop sprake geweest is.

Een nieuw element in de Agusta-affaire werd bovendien door de BRTN-televisie bekendgemaakt. De redactie kreeg inzage in briefwisseling van Agusta-lobbyist in België *Georges Cywie* met Agusta, waaruit blijkt dat de Italiaanse helikopterfabrikant in '88 langs twee kanalen (Cywie en een voorlopig onbekend kanaal) haar waren aan de Belgische regering trachtte aan te prijzen. Er zou ontevredenheid ontstaan zijn over de door Cywie bereikte resultaten, waarop Agusta besloot via een andere, tweede weg hetzelfde doel te bereiken.

Of die tweede weg naar Economische Zaken leidt, is slechts een vermoeden. De socialistische vice-premier *Willy Claes* leidde toen dat departement. Cywie heeft aan Ancia verklaard dat "de Vlamingen pro-Frans waren en gekocht moesten worden. Het is daarom dat we Claes hebben gekocht." Hoe? Met

smeergeld? Met compensaties? Vragen die nog geen antwoord kregen.

Op het kabinet-Claes was een ambtenaar van PS-signatuur, *Jacques Jacobs*, verantwoordelijk voor het Agusta-dossier. Deze Jacobs zou Agusta bevooroorlijd hebben. Ook hier rijzen vragen: in opdracht van wie? Was Willy Claes daarvan op de hoogte? Het zou wel eens kunnen dat het Agusta-schandaal ook andere koppen doet rollen dan de drie Guy's.

Of het Agusta-dossier en de moord op Cools met elkaar verband houden, is nog helemaal niet zeker. Alvast Lizin beweert van wel. In het dossier van Ancia zou volgens Lizin een verklaring zitten van Detaille die aantoonde dat er een band bestaat tussen Agusta en de moord op Cools. Er zijn getuigenissen die erop wijzen dat een deel van het Agusta-smeergeld (het deel voor Cools?) verdwenen is. Hierin kan een mogelijk motief voor de moord op Cools schuilen. Maar dit is slechts speculatie. Minder speculatief lijkt wel het feit dat de drie Guy's nog niet zo snel aan een politieke come-back moeten denken. Van de speciale kamerkommissie verwachtte men dat ze Coëme dinsdag naar het Hof van Cassatie zou sturen.

Maar zover liet Coëme het niet komen. Hij hield de eer aan zichzelf en vroeg zelf om z'n doorverwijzing naar Cassatie.

(pdj)

"LES WALLONS SONT FACHÉS" IS DE PS GEKRAAKT?

De jongste tijd werd mij herhaaldelijk door Vlaamse journalisten de vraag gesteld hoe de Waalse publieke opinie reageert op het Agusta-dossier en de politieke crisis.

Omdat de publieke opinie niet bestaat heb ik toch maar geprobeerd om via interviews met mensen in de straat en politieke observatoren een zeker zicht te krijgen op wat "de Walen" denken over dit benarde dossier.

"Les Wallons sont fachés", dat is misschien wel de meest gehoorde uitspraak. De Walen zijn kwaad omdat Wallonië dit corruptieschandaal wel echt kon missen. Wallonië zet de jongste jaren alle zeilen bij om zich uit het economisch moeras te trekken, om zich een positief en dynamisch imago aan te meten. De keuze van Spitaels voor het voorzitterschap van de Waalse regering getuigde hiervan.

De Walen zijn kwaad op het PS-apparaat, op de drie Guy's en ook wel op de pers, zeker de Vlaamse.

Kwaad op het PS-apparaat omdat eens te meer blijkt dat alles zich afspeelt in gesloten cenakels en de basismilitant als onmondig wordt beschouwd.

Kwaad op de drie Guy's omwille van hun politieke fout:

ze hadden zelf en veel eerder hun parlementaire onschendbaarheid moeten opgeven. Door hun koppige houding hebben ze veel krediet bij de basismilitant verloren.

Kwaad op de pers, zeker op de Vlaamse omdat er een amalgaam wordt gemaakt van alles en nog wat, omdat Wallonië wordt vergeleken met Italië en de PS met een maffieuze partij. Of nog omdat men de "drie Guy's" gelijkstelt met de PS, en de PS met Wallonië. Ook omdat dit dossier koren op de molen is van de - Vlaamse - separatisten, want kijk eens: "De Walen verkisten niet alleen ons sociaal zekerheidsstelsel, maar bovendien zijn ze corrupt".

Het dossier is in Wallonië dus zeer zwaar geladen o.a. omwille van de personalisering ervan: de drie topfiguren van de PS die niemand onberoerd laten enerzijds en onderzoeksrechter Ancia.

Guy Mathot, geen verwondering, "dat was te verwachten"; Guy Coëme, algemene verwondering, "dat hadden we toch niet gedacht" en Guy Spitaels, een zeker leedvermaak, "eindelijk wordt hij van zijn troon gehaald" maar ook bezorgdheid voor de gevolgen ervan voor Wallonië. Spitaels was toch de belichaming van een Wallonië

"dat durft". Er is een gebrek aan politiek hoogstaand personeel in Wallonië.

Véronique Ancia, sommigen zien haar als een Robin Hood, zij - als vrouw en moeder van twee kinderen - neemt het op tegen de groten. De magistratuur krijgt opnieuw meer geloofwaardigheid. Zij ontcracht de stelling van *De Standaard* dit titelde: "Luikse schandalen kraken de PS". Ancia is Luiks, Spitaels en Coëme behoren niet tot de Luikse PS-federatie.

Anderen menen dat Ancia een politieke fout begaat - of is het een goed uitgekende strategie? - door het onderzoek op de PS te richten. Ingewijden zijn ervan overtuigd dat er nog andere koppen zullen vallen, in andere partijen, maar ondertussen heeft de PS de eerste schokken gekregen. Het is opvallend, menen sommigen, hoe afstandelijk de traditionele Waalse oppositiepartijen - PSC en PRL - zich gedragen hebben. Sommigen zien hier een vorm van Waalse solidariteit in die uitstijgt boven de partijbelangen. "Het schip mag niet zinken". Anderen zien hierin een angstrefleks: het dossier Agusta zal nog lang aanslepen en nog veel modder naar boven brengen. De storm kan terug oplaaien maar deze

keer neerkomen op anderen.

Wat met het PS-apparaat? Sommigen zien de huidige crisis als het begin van het wegslinken van de machtige partij. Anderen beweren dat de PS al zwaardere krissen heeft doorgemaakt en ook deze te boven zal komen.

De PS is een ietwat biezon-dere partij: ondanks alle ongenoegen bij de basismilitanten hernieuwen deze toch telkens opnieuw hun trouwbelofte. Er is altijd wel een reden te vinden: ofwel omdat men op verandering hoopt, ofwel omdat men zich optrekt aan een aantal PS-figuren die zelf het PS-apparaat bekritisieren zoals J. Happart en J.-M. Dehoussie, ofwel omdat men gehecht is aan zijn burgemeester - de Waalse PS heeft vele municipalisten -, ofwel omdat er geen alternatief is. Voor velen is het ook een kwestie van politiek-maatschappelijk realisme. Want wat indien de partij haar macht verliest? Dan zet men de deur open voor extreem rechts, krijgt men af te rekenen met een politieke versnippering zoals in Vlaanderen. In een tijd van economisch verval en politieke schandalen blijft de afwezigheid van extreem rechts in Wallonië een bron van fierheid voor de Walen. Of misschien is het allemaal

een sociaal-psychologische fenomeen: in een tijd van algehele onzekerheid klampt men zich vast aan en identificeert men zich met personen en kollektieve structuren die een gevoel van macht, zekerheid en bescherming bieden. En zolang het klassebewustzijn en de sociaal-economische dimensie het halen op het "nationale" bewustzijn, is de kans klein dat extreem rechts die rol kan vervullen.

Dit alles neemt niet weg dat de partij voor vernieuwing zal moeten zorgen. Het tij zou wel eens kunnen keren. De basismilitanten vragen al sinds zo lang een diepgaand debat over het socialisme én de interne democratisering van de partij. Naast zoveel andere breuklijnen binnen de PS, is deze tussen het "socialisme de gestion" en het "socialisme de conviction" een van de belangrijkste aan het worden. De basismilitanten zijn het beu alles op te offeren aan de "economische" logica, velen zien het verschil niet meer tussen de PS en de andere klassieke partijen. De PS zal deze vraag naar een diepgaand maatschappelijk debat moeten beantwoorden wil ze de trouwbelofte van haar militanten nogmaals hernieuwd zien.

Denise Van Dam

AL GEHOORD VAN "INTERKULTURELE BEMIDDELAARS"?

Staatssecretaris in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest Vic Anciaux (VU) maakte verleden week de resultaten bekend van een onderzoek naar de tewerkstellingsmogelijkheden van migranten als interkultureel bemiddelaar in de Brusselse gezondheidszorg.

Men stelde immers vast dat migranten een grote drempelvrees hebben voor ziekenhuizen en andere gezondheidsinstellingen, en dat ze daar vaak moeilijkheden ondervinden om begrepen te worden. Om dit probleem op te lossen werd een project interkulturele bemiddeling opgestart. Dat heeft de bedoeling een beter onthaal te creëren in de gezondheidszorg, de drempel ervan te verlagen, en de

Sinds eind '92 zijn al 7 Marokkaanse en 3 Turkse bemiddelaars aan de slag in gezondheidsinstellingen in het Brussels gewest.

gebrekkige communicatie tussen hulpverleners en de Brusselse patiënt van buitenlandse

oorsprong te verbeteren. Want door deze problemen bereiken vooral de Brusselse Nederlandstalige in-

stellingen de migranten niet, vindt Vic Anciaux. De kulturele bemiddelaars zijn allemaal mi-

grantenvrouwen, waardoor het project ook tegemoetkomt aan een andere doelstelling: de tewerkstelling voor maatschappelijk achtergestelde groepen.

De opdracht van de interkulturele bemiddelaars bestaat uit een vijftal taakcomponenten: ze dienen de migranten voor te lichten over het gebruik van de gezondheidszorg; ze vormen de zorgverstrekkers (bvb. inzake migratiegeschiedenis, het omgaan met buitenlandse patiënten, etc.); ze plegen overleg met de hulpverleners; ze tolken wanneer patiënt en zorgverlener elkaars talen niet spreken; ze nemen het op voor de patiënt indien die, om welke reden ook, niet tenvolle voor z'n rechten kan opkomen.

Sinds 15 december 1992 zijn al 7 Marokkaanse en 3 Turkse vrouwen aan de slag in het project in het hoofdstedelijk gewest. Ze hebben het statuut van gesko. Momenteel lopen 10 IB's stage in ziekenhuizen, een huisartsenpraktijk en een Dienst voor Geestelijke Gezondheidszorg. In de preventieve sector zijn eveneens stageplaatsen voorzien in de centra voor medisch schooltoezicht, een centrum voor tbc-bestrijding en in centra van Kind en Gezin. Daarnaast werken enkele IB's in ziekenfondsen.

Volgens Vic Anciaux geeft het invoeren van deze interkulturele bemiddeling een bijzondere dimensie aan het karakter van de Vlaamse aanwezigheid in Brussel. Op die manier wordt duidelijk aangegeven, zo meent de gewezen VU-voorzitter, dat Vlaamse Brusselaars kiezen voor een open en verdraagzame samenleving waar ieder, ongeacht afkomst, welkom is.

Al bij al blijft het een spijtige vaststelling dat het Brussels gewest verdienstelijke pogingen onderneemt om de communicatieproblemen die migranten in de gezondheidssector ondervinden op te lossen, maar dat de Vlamingen in de hoofdstedelijke executieve er niet in slagen hemeltergende overtredingen van de taalwet, zoals bij de benoemingen in de OCMW's, de wereld uit te helpen. Door de onwettige benoemingen in de OCMW's van Nederlands-onkundig personeel kunnen Vlamingen in de ziekenhuizen van de OCMW's vaak ook niet terecht in hun taal.

Ondanks herhaaldelijke interpellaties van Agalev-raadslid Cauwelier over deze zaak, en de bemiddelingspogingen van Vic Anciaux en andere Vlamingen in de hoofdstedelijke executieve, blijft deze schandalige toestand onveranderd. We melden u twee weken geleden dat VU-staatssecretaris Vic Anciaux tegen dit onrecht klacht neergelegd heeft bij de Vaste Commissie voor Taaltoezicht. Op de perskonferentie van Vic Anciaux bevestigde een interkultureel bemiddelaar dat het reeds voorviel dat Vlamingen die gekonfronteerd worden met Franse taal medisch personeel, een beroep doen op de IB-migrantenmeisjes. Dat is volgens Vic Anciaux uiteraard niet de hoofdbedoeling.

(pdj)

HORIZON

OVER HET MAKEN VAN DIPLOMATIEKE SYNTESSEN

Eén van de moeilijkste oefeningen die men bij het bestuderen van de internationale betrekkingen kan maken is: het maken van de enig juiste syntese, het opstellen van een model, het beschrijven van een samenvatting waarin alle belangrijke elementen zijn samengebracht. De bedoeling is: juist te begrijpen wat er gebeurt en misschien ook vooruit kijken naar de gegevens waarmee de internationale politiek zal bedreven worden want ook daar is politiek het maken van keuzen, op basis van juiste beoordelingen.

Eén van de figuren die ik in dit opzicht altijd graag heb bezig gehoord of wiens geschriften ik met belangstelling heb gelezen is Thierry de Montbrial, een Fransman die directeur is van het befaamde *Institut français des relations internationales*. Deze elegante vijftigjarige professor, lid van de Académie des Sciences morales et politiques, tracht in zijn tijdschrift *Ramesses* sedert meer dan 10 jaar voortdurend dergelijke economische en politieke syntesen van de wereldaktualiteit op te stellen. Het is met andere woorden zijn job geworden om de internationale problemen regelmatig te resumeren.

Als je dus wil weten wat er op dit ogenblik op enkele jaren vóór het einde van deze eeuw internationaal werkelijk van prioritaair belang is dan moet je bij hem te rade. Welnu zie hier een resumé van de internationale prioriteiten die hij op een lijstje stelt wanneer hij op het onverwachts zou ondervraagd worden naar wat er op het diplomatieke vlak de eerstkomende jaren determinerend zal zijn.

Zijn uitgangspunt is Europa. Wij worden op dit ogenblik tenminste op drie wijzen in een internationale tang genomen. De val van het Sovjet-imperium beïnvloedt ons rechtstreeks, van binnenuit in Europa zelf. Daarnaast worden wij rechtstreeks bedreigd door de spektakulaire economische vooruitgang van sommige Aziatische landen. Tenslotte komt vanuit het Zuiden het gevaar van islamitisch integrisme opzetten.

Welke zijn dan voor Europa de absolute prioriteiten? Volgens Thierry de Montbrial zijn er twee. Vooreerst komt het er op aan het Verdrag van Maastricht fatsoenlijk te realiseren en dat betekent in drie richtingen werken. De gemeenschappelijke buitenlandse en veiligheidspolitiek vind hij, waarschijnlijk denkend aan Joegoslavië, het belangrijkste. Daarnaast: het tot stand brengen van de gemeenschappelijke munt. Misschien moeten er toegevingen gedaan worden op het stuk van de data 1996-98 die daarvoor zijn voorzien. Ten derde is het belangrijk dat de Europese Unie het fenomeen van de uitbreiding behoorlijk zou weten te verwerken. Dit wil zeggen dat niet te snel mag te werk gegaan worden om het gevaar te vermijden van interne verzwakking van de Gemeenschap.

De tweede grote opgave bestaat in het uitwerken van de juiste strukturen om een economische conjuncturele crisis in de toekomst te kunnen verhinderen. Het kernprobleem in dit verband is natuurlijk de enorme Europese werkloosheid waarop door de Europese instellingen en door de lidstaten gezamenlijk in drie

richtingen zou moeten gewerkt worden: de opvoedingssystemen moeten aan de economische realiteiten aangepast worden, de sociale bescherming behoorlijk geregeld en de openbare financiën moeten zowel langs de inkomsten als de uitgavenzijde op punt worden gesteld.

Het klinkt allemaal eenvoudig maar ik denk dat, bij de lezing van deze ontleding weinig kan worden ingebracht tegen de door Thierry de Montbrial opgestelde prioriteitschaal.

Zij verschilt vanzelfsprekend van diegene die traditioneel gevolgd wordt door ons als nationalist die als uitgangspunt van onze syntese het belang van een Europese regio (dus van Vlaanderen) prioritaair stelt. Naar mijn gevoel moeten de twee elkaar aanvullen: het zou onverstandig zijn als Vlaams-nationalist om vanuit het Vlaams standpunt te vertrekken zonder te weten in wat voor Europese scenario je op den duur zal moeten optreden.

Anderzijds is het syntese-beeld van Thierry de Montbrial ook niet volledig als het niet wordt doorgetrokken, langs de paden van de subsidiariteit en de democratie, doorheen de gevaren van het democratisch deficit en van het over-benadrukken van de rol van internationale organismen en van de staatssoevereiniteit. Ook hij kan het bestaan van de regio's en de diversiteit in Europa niet loochenen en zijn analyse zou dus volledigheidshalve tot in de regio's en de afzonderlijke Europese kulturen moeten doordringen.

Zo kan Thierry de Mont-

brial natuurlijk niet leven op een ongenueanceerde manier met de thesise van de Amerikaan Francis Fukuyama die er vanuit gaat dat de overwinning van de Westerse democratie langzamerhand door de ganse wereld kan gevierd worden. Alsof onze Westerse democratie voor alle landen en gebieden ter wereld alleen heilbrengend was. Thierry de Montbrial onderstreept bijvoorbeeld dat vele landen slechts tot economische welvaart komen op basis van min of meer autoritaire regimes (zoals bijvoorbeeld Chili). De democratie ontstaat dus vaak als een gevolg van economisch sukses en niet omgekeerd, zoals wij in het Westen steeds denken.

Zoals vele specialisten is ook Thierry de Montbrial van mening dat de prioriteit der prioriteiten voor ons dus ligt in de bouw en versterking van de Europese Unie. Persoonlijk ben ik het steeds met hem eens geweest. Persoonlijk heb ik ook steeds de drie pijlers van het Verdrag van Maastricht als een minimum aanzien. In deze overtuiging word ik gesterkt door de lezing van de Montbrials geschriften en, meer nog, van het Witboek van voorzitter Delors. Van de talrijke documenten die de Europese Gemeenschap produceert is dit Witboek van december 1993 één van de naar mijn gevoel meest gezaghebbende syntesen die men op dit ogenblik kan maken. Daarover moeten wij het de volgende keer eens hebben. „Sine ira et studio” (zonder toorn en partijdigheid), zoals Horatius zou gezegd hebben.

Hans De Belder

BIJ EEN ARTIKEL VAN GUY HERAUD

HET SYNDIKALISME DER PARVENU'S

Prof. dr. Guy Héraud is altijd het beluisteren of het lezen waard. Onlangs kregen wij een artikel onder ogen dat hij geschreven heeft voor het Frans-Baskische blad *Enbata*. Omdat zijn betoog zo aktueel is, zijn wij zo vrij, het hieronder samen te vatten.

Het artikel gaat namelijk in tegen de huidige neiging, de „verbroekeling” van het voormalige, totalitaire, diktatoriale sovjet-rijk te betreuren en de vele verknechte volkeren met de vinger te wijzen omdat (ook) zij onafhankelijk willen worden of blijven.

Ten behoeve van een westers publiek dat bij het horen van het woord „nationalisme” aan het groepsgevoel van een staatsbevolking pleegt te denken als het al niet aan een zachtere vorm van racisme is, poogt Guy Héraud voor de zoveelste maal een aantal waanbeelden hierover te verdrijven.

WAAROM TOCH ONAFHANKELIJKHEID?

Als inleiding geeft hij een antwoord op de vraag waarom elke gemeenschap met een eigen taal (soms met een aparte godsdienst) naar onafhankelijkheid streeft.

Dit luidt: *zonder onafhankelijkheid valt zulke gemeenschap ten prooi aan een andere*. Het overheersende volk streeft naar de vernietiging van het overheerste; niet noodzakelijk naar zijn uitroeiing - al komt dit voor - maar naar de verdwijning van wat zijn wezen uitmaakt: zijn bewustzijn, zijn waardigheid, zijn objectieve kenmerken (taal, cultuur, geschiedenis, mythen).

De hiertoe aangewende middelen variëren van geweld en bedreiging tot schijnheilige en voorlopige toegevingen.

Wie er de geschiedenis én de aktualiteit op naslaat, kan niet buiten het besluit dat het in de betrekkingen tussen volkeren vrijwel nooit anders geweest is.

De overheersende volkeren zijn die welke hun eigen staat hebben verworven. Hierdoor kunnen zij zich organiseren (met een regering, rechtbanken, politie, een leger) en hun macht uitoefenen onder de vlag van de *wettelijkheid*. Een wet hoeft niet noodzakelijk onrechtvaardig te zijn. Tegenover volkeren zonder staat en nationale minderheden is ze het vaak. Dit leidt onvermijdelijk tot opstanden. Die komen nog eerder voort uit het gevoel, als minderwaardig behandeld te worden en als groep geen toekomst meer te hebben, dan uit de talloze leden van een minderheidsgroep gebukt gaan.

Overheersing naar binnen toe gaat samen met soevereiniteit naar buiten. Soevereine staten steunen elkaar in hun respectieve overheersing („geen inmenging in binnenlandse aangelegenheden”).

Mooi voorbeeld: de aan klein-geestigheid grenzende voorzichtigheid die de westerse kanselarijen aan de dag leggen tegenover het onafhankelijkheidsstreven van de republieken uit wijlen de Sovjet-Unie

en Joegoslavië.

Maar de reden moeten we niet ver zoeken: het zou hen op hun beurt kunnen overkomen!

Dit geldt evenzeer voor de ex-koloniale als voor de traditionele soevereine staten.

FOEFJES

Soevereine staten beschikken over het nodige desnoods militaire geweld om hun gezag te handhaven. Maar hun arm is langer dan dat. Zij brouwen een hele woerdekraam en een hoop valse denkbepelden om hun voorrechten te bestendigen.

Wij zetten er enkele op een rijtje.

1. Ze doen tussenstaats recht door- gaan voor volkerenrecht.

Het volkerenrecht is in feite niets anders dan het syndikaat van hen die aan de macht geraakt zijn. Het is immers door die soevereine staten uitgedacht, aan de hand van hun gewoonten, van de verdragen die zijn onder elkaar hebben afgesloten en van de organisaties die ze opgezet hebben.

Weliswaar is het bestaan van heel wat staten gerechtvaardigd doordat zij overeenstemmen met echte naties. Hun grenzen echter vallen daar zelden mee samen.

Het verschil tussen beiden gaapt soms zo wijd dat sommige staten (in het officiële woordgebruik „naties”) een samenraap- sel geworden zijn van volkeren

Prof. dr. Guy Héraud tracht al jaren lang iets te doen aan de waanbeelden over „nationalisme” die bij een groot deel van de Westerse opinie door het hoofd spoken.

die nooit hebben willen samen- leven of het niet meer willen; zie ex-USSR, Joegoslavië, Cyprus. Andere wankelen: België, Kanada.

Zijn er eensdeels staten die meer dan één volk omvatten, er zijn anderzijds ook volkeren zonder staat: Basken, Katalanen, Ibo's, Koerden en Tibetanen wachten nog steeds op het statuut van soevereine staat dat de UNO wél gegund heeft aan Kiribati (64.000 inwoners), Tuvalu (8.500) en Nauru (8.100).

Door te spreken over „inter- nationale gemeenschap” en „in-

ternationaal recht” i.p.v. over „statengemeenschap” en „inter- staatsrecht” doet men de goe- gemeente geloven dat de UNO louter naties groepeerd. In feite is het de ontmoetingsplaats van alleen maar soevereine machts- centra; of die nu echte naties vertegenwoordigen (Duitsland, Japan, Portugal) dan wel louter samenraapsels (Cyprus, Joego- slavië). Inmiddels zitten nog al- tijd pechnaties in het vagevuur te wachten: Basken, Koerden, Tibetanen en tot vóór kort de Balten en zovele andere buiten Europa.

2. De eisen van de verdrukten brand- merkt men als „nationalisme” ter- wijl het nationalisme van de par- venu's „wettelijke soevereiniteit” heet.

We hebben hier eens te meer te maken met de parabel van de splinter en de balk. Tot de tan- den bewapende staten, in staat om onze planeet verschillende keren te doen ontploffen, goe- lagstaten, staten die er niet aan denken hun kolonies los te la- ten, gaan door voor eerbare partners. Volkeren die tot een langzame of brutale dood (door eerstgenoemden) veroordeeld worden zijn ongewenste op- roerkraaiers.

Hoe vaak leest men in de pers geen uitdrukkingen als „het ge- vaar van het separatisme”, de „kanker van de nationalisme”, het „onderliggend racisme van de etnische bewegingen”, het „primaire antikommunisme van de onafhankelijkheidsbewegin- gen in de Sovjet-Unie” en der- gelijke meer.

Het mooiste van al is dat deze venijnige etikettenplakkerij uit- eindelijk inslaat... tot op de dag dat een van die uitgejoude vol- keren er in slaagt zich te bevrij- den.

Dan slaat als bij toverslag al- les om. Rode tapijten worden uitgerold, het vaderlandse lied gespeeld. De gearriveerden ver- zekeren dat zij altijd al toege-

wijde vrienden geweest zijn van het bevrijde volk. Als alles goed en wel in orde is, haast men zich om het nieuwe klublid te „erkennen”. Voordien had men voor ditzelfde volk alleen sar- kasmе, vernederingen en veron- achtzaming over. Nadien drijft men de schijnheiligheid zo ver, het met werelds vertoon te ont- halen.

3. Ze suggereren dat de bescherming van het individu de enige demo- cratische, progressistische, edele wijze van optreden is, terwijl de groepsge- wijze bescherming van minderheden naar apartheid of racisme ruikt of op zijn best naar verdacht recht.

Dit standpunt is de verwezen- lijking van de meest verbijs- terende handige bedriegerstoer die na de jongste wereldoorlog werd uitgehaald. De overwin- naars hebben toen het stelsel van de groepsbescherming der minderheden, ingevoerd door de Volkerenbond, verdraaid tot het beginsel van de niet-diskrimi- natie der personen. Dit begin- sel vindt men terug in grond- wetten; ook in artikel 14 van de Europese overeenkomst be- treffende de mensenrechten.

Dit laatste suggereert dat staat- loze naties en nationale minder- heden beschermd worden door de Overeenkomst van Rome. Welnu, het tegenovergestelde is waar.

De Overeenkomst verplicht de staten geenszins rekening te houden met taal en cultuur van de minderheden. Zij verplicht ze alleen, hen niet anders te be- handelen dan de meerderheid, dus bv. in dezelfde taal! Zo- doende worden ze door assimi- latie tot verdwijning gedoemd. Het scheelt niet veel of die sta- ten, die nationale minderheden toch een plaats inruimen, krij- gen het verwijt te horen dat ze die mensen in een „getto” ste- ken!

De Turkse eerste minister Tansu Ciller beroept zich op de „niet-dis- kriminatie van personen” om de Koerden hun zelfbeschikkingrecht te ontzeggen.

De niet-diskriminatie van personen is waarlijk een van de meest bewonderenswaardige schelmenstreken van de moderne tijd (1).

4. Ze beweren dat onafhankelijkheid voor niets nodig is; autonomie volstaat.

Soms wordt de separatistische druk erg zwaar. Dan moeten sommige staten ballast afwerpen. Om de lastigaards te kalmeren wordt hen „autonomie” beloofd of enkele „minderheids-waarborgen”. Dit is als het ware een tweede verdedigingslijn waarop de overheersende staat zich node terugtrekt (terzijde, Frankrijk houdt nog steeds zijn eerste lijn).

Autonomie en onafhankelijkheid zien er uit als verwante begrippen. Toch bestaat tussen beide niet een graadverschil maar een diepe kloof.

Inderdaad, een autonoom gebied maakt verder volledig deel uit van de staat. Deze blijft daar meester met zijn bestuur, zijn politiediensten en zijn leger. En bij middel van zijn voogdijrecht kan de staat de uitoefening van de zogezegd overgedragen bevoegdheden helemaal verlammen. Val d'Aoste is daarvan een typisch voorbeeld.

Op economisch en financieel gebied biedt autonomie vaak voordelen; op etnisch gebied vooral nadelen. *Autonomie wiegt in slaap*. Wat zien wij vandaag, nu in Europa overal een vrijheidswind opsteekt? Partijen, die vroeger voor onafhankelijkheid of voor een sterke autonomie opkwamen, spelen in de kaart van hun overheersers: de PNV in Spaans Baskenland, de SVP in Zuid-Tirol en een gedeelte van de Union Valdôtaine in Italië.

Autonomie die geen tussenstap wordt naar onafhankelijkheid verwordt gemakkelijk tot een zoethoudertje.

5. Nationalisme = balkanisering.

Dit paniekerig refreintje slaat bij de openbare mening goed aan. Het slagwoord wordt overal gehoord: in Frankrijk, in de ex-Sovjet-Unie, in de VSA, in Joegoslavië (ook in België, nvdr).

Vóór de staatsgreep botste Boris Jeltsin in het Westen op haat. Men verkoos Gorbatsjov, die nochtans Litouwers liet vermoorden en voor de onafhankelijkheid van de Baltische republieken onmogelijke eisen stelde. Deze haat ontsproot aan de westerse, vooral Franse, bezorgdheid, aan de grenzen van de Sovjet-Unie niet te laten raken. De duidelijke voorkeur van het Elysée voor een door Serviërs overheerst Joegoslavië, dat niet mocht „ontwricht” worden, komt uit hetzelfde potje. Dat Slovenen en Kroaten dan naar hun vrijheid konden fluiten, is de prijs die zij maar moesten betalen voor „stabiliteit in Europa”.

Die balkanisering is helemaal niet het gevaar waarmee men zwaait.

1. Grenswijzigingen doen niet altijd nieuwe staten ontstaan. Indien Zuid-Tirol (opnieuw) bij Oostenrijk komt, Moldavië bij Roemenië en Kosovo bij Albanië, komt er geen verandering in het aantal staten. Sedert de versmelting van de twee Duitslanden is er één staat minder.

Indien Turks Cyprus naar Turkije gaat en het Griekse deel naar Griekenland, valt er nog één weg.

2. Het aantal echte naties in Europa ligt niet veel hoger dan dat van de staten. Met Rusland inbegrepen zijn er 44 tegenover 36 staten.

Deze rijke verscheidenheid zal binnen een Europese federatie tot een eenheid komen. Indien de bevrijding van de volkeren en volksgroepen gepaard gaat

met een ernstige Europese opbouw, kan er geen sprake zijn van balkanisering;

3. Het is zo dat in een federatie een toename van het aantal deelstaten tot versterking van de centrale macht voert.

Als voorstanders van etnische bevrijding zouden dus wij, niet de tegenstanders van etnische vrijheid, moeten vrezen voor een groter aantal volksstaten in Europa.

Etnisme en federalisme gaan samen. De meeste staatloze volkeren hebben dit goed begrepen. Zij lopen warm voor een Europa der volkeren terwijl de soevereine „naties” Frankrijk en Groot-Brittannië aan Europa slechts lippendienst bewijzen: diezelfde die met „balkanisering” zwaaien en deze tevens in stand houden door een federatie tegen te houden.

Indien de mensen dit tegenstrijdig gedrag en al die foefjes zouden doorhebben, zou het met

het aanzien van vele soevereine staten snel bergaf gaan.

Helaas, staten verstaan de kunst en beschikken over de middelen om hun openbare mening stelselmatig te misleiden.

Karel Jansegers

(1) Turkije's eerste-minister mevrouw Ciller leverde van deze stelling nog onlangs een illustratie voor de BRTN-televisie tijdens een vraaggesprek over het zelfbeschikkingsrecht der Koerden.

Een netwerk voor een bedrijf kunnen weven, is een vak apart.

Tot voor kort was het begrip "netwerk" iets typisch voor de textielwereld. Tegenwoordig is het verweven met het hele bedrijfsleven. Steeds vaker spinnen ondernemingen hun communicatiesystemen uit naar klanten en leveranciers. Nieuwe diensten en betere service komen tot ontwikkeling dankzij de nieuwste informatietechnologie. Een bedrijf, dat zichzelf respecteert, denkt na over de toekomst van zijn netwerk. Want dat bepaalt in grote mate de doeltreffendheid van de organisatie en de snelheid waarmee gereageerd kan worden op

ontwikkelingen in de markt. Logisch dus, dat informatica- en telecomverantwoordelijken een gesprekspartner zoeken die een totaaloplossing kan geven voor hun netwerkproblemen. Alcatel, de wereldleider in telecommunicatie, is tegelijkertijd een innoverende netwerkintegrator én leverancier van systemen en diensten. Daardoor beschikt Alcatel Bell over een rijkdom aan kennis, die zeldzaam is voor dit vakgebied. Ga dus eerst eens praten met Alcatel Bell, voordat u uw eigen netwerk begint te weven. U zult er goed garen bij spinnen.

▼
ALCATEL
BELL

Francis Wellésplein 1, Afrd. GC - 2018 Antwerpen - Tel.: 03/240.83.62 - Fax 03/240.99.22.

WAT MET HALSE REGIO NA SPLITSING?

Juul Denaeyer (VU-provincieraadslid), Eric De Greef (voorzitter VU-Buizingen), Nora Denutte (voorzitter VU-Halle) en Gaston Luyckx (voorzitter VU-Lembeek) publiceerden namens hun afdelingen volgende persmededeling omtrent de toekomst van Halle en omgeving in het kader van de oprichting van de provincie Vlaams-Brabant.

De VU-afdelingen van Groot-Halle zijn van oordeel dat de stad Halle, als meest zuidelijke stad van Vlaanderen en van Vlaams-Brabant, moet aangeduid worden voor het onderbrengen van een provinciaal bijhuis voor de nieuwe provincie Vlaams-Brabant.

De VU vindt dat dit bijhuis in de eerste plaats gemakkelijk bereikbaar moet zijn, zowel met

het openbaar als het particulier vervoer. Daarom is Schepdaal, voorgesteld door de huidige provinciale meerderheidspartijen, een ongelukkig voorstel dat niet beantwoordt aan deze primordiale voorwaarde. Halle is wel gemakkelijk bereikbaar vanuit het hele arrondissement. De stad Halle is tevens het belangrijkste regionaal centrum van de Zennevallei en het Pajottenland en dit op elk gebied: administratief, commercieel, sociaal-economisch, toeristisch en cultuur-historisch.

BEERSEL OPOFFEREN AAN DE VERFRANSING?

De VU pleit daarom voor het onderbrengen van het provinciale bijhuis van de nieuwe provincie Vlaams-Brabant in de stad Halle. Het Halse schepkollege moet hiervoor krachtig haar kandidatuur verdedigen.

De VU verzet zich eveneens met klem tegen de inplanting van een zgn. transferium te

Lot-Kesterbeek of aan de E19-africhting te Beersel. Dit transferium, een denkoefening van het studie bureau Mens en Ruimte in opdracht van Haviland, voorziet een winkel- en dienstencentrum met minimum 3.000 parkeerplaatsen die hoofdzakelijk bedoeld zullen zijn om van daaruit een snelle verbinding mogelijk te maken met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De uitbouw van een dergelijk transferium zal onze streek noodzakelijk opzadelen met de nadelen ervan, zoals verstedelijking en verfransing, plus een verkeerskluwen van jewelste. Dit alles om Wallonië ter wille te zijn. De moeilijke bereikbaarheid van Brussel lost men niet op door de symptomen aan te pakken en het probleem enkele kilometers te verleggen!

De VU opteert voor betere onderlinge verbanden tussen alle gemeenten in de Zennevallei en het Pajottenland.

BRABANT

JANUARI

Wo. 26 LEUVEN: Fakkeltocht voor amnestie. Om 20u. samenkomen Hooverplein.

Vr. 28 DIEST: Nieuwjaarsreceptie VU-afd. Diest. Om 20u.30 in Het Schijf, Halve Maan te Diest. Gast spreker: Bert Anciaux.

Zo. 30 BRUSSEL: Pannekoekenmiddag. Van 14 tot 18u. in de Overmolen, Anspachlaan 189, 1000 Brussel. Org.: VU-Brussel-Stad.

FEBRUARI

Do. 3 HALLE: Lessenreeks „Zelf je tuin ontwerpen”. Volgende lessen op 9, 10, 15, 16, 17, 21, 23

en 24/2. Info: 02/361.02.25 (tussen 9 en 17u.). Org.: Vorming & Gemeenschap vzw.

Vr. 4 HALLE: Lessenreeks praktisch tuinieren. Volgende lessen op 4, 7, 8, 11, 14, 15, 18, 21, 22 en 25/2. Info: 02/361.02.25 (tussen 9 en 17u.). Org.: Vorming & Gemeenschap vzw.

Zo. 6 VILVOORDE: Concerttoernooi Coenie de Villiers. In Cultureel Centrum Koningslo-Vilvoorde. Deuren: 16u.30. Aanvang concert: 17u. Inkom 450 fr., vvk 400 fr. Org.: FVV-Vilvoorde i.s.m. Vakkel vzw.

OOST-VLAANDEREN

JANUARI

Vr. 28 GAVERE: Nieuwjaarsreceptie (19u.) gevolgd door Kaasavond (20u.30). In „t Oud Asper, Kapellestraat 21 te Asper. Org.: VU-Groot-Gavere. Inschrijven bij bestuursleden vóór 26/1.

Vr. 28 HEUSDEN: Nieuwjaarsreceptie, om 19u.30 in het Parochiaal Centrum, Steenvoordestraat 7 te Heusden. Gast spreker: Oswald Van Ooteghem. Inkom gratis. Iedereen welkom. Gratis snacks + drank. Org.: Dr. Goossenaerts-kring en VU-Destelbergen-Heusden.

Za. 29 AALST: Nationaal VUJO-kongres. Thema: Het kan ook anders! Van 10 tot 17u. in De Werf, Molenstraat 51, 053/76.13.11. Inschrijven en info: 02/217.63.28. Iedereen welkom.

Zo. 30 GENTBRUGGE: Jaarlijkse ledenvergadering van VOS-IJzerbedevaartwerkgroep Gentbrugge-Ledeberg. Vanaf 15u.30 in de vergaderzaal (1e verdieping) Dienstencentrum Gentbrugge, Braemkasteelstraat 45. Vooraf inschrijven bij L. Robert (231.19.41), I. Gheysens (231.55.17) of A. Van Nevel (230.08.33). Leden: 100 fr., niet-leden: 120 fr.

FEBRUARI

Za. 12 MELLE: Valentijntjesbal van VU-Melle. Zaal Parochiehuys, Melle-Centrum. Inkom 100 fr.

Zo. 27 WAASMUNSTER: Will Tura in Concert. In zaal Hoogendonck, Nijverheidslaan 48. Deuren: 19u.30. Aanvang concert: 20u.30. Kaarten aan 950 en 800 fr. op tel. nr. 052/46.31.34. Org.: A. Verbruggenkring i.s.m. VU-Waasmunster.

AFSPANNING In de Groene Poort Dorp 31, GOOIK Tel. 02/532.10.21

Sedert een halve eeuw het Vlaamse trefpunt in het Pajottenland.

Streekbieren, boterhammen, spaghetti en ijs.

Terras, speeltuin, vergaderzaal.

Uitbaters Herman Neukermans en Anita Sorgeloos.

Dinsdag gesloten.

BROERS VAN DER BORGT TEN GRAVE GEDRAGEN

VU-Zemst rouwt om het heengaan van de twee dappere zonen van VU-gemeenteraadslid Mark Van der Borgt en mevr. Monique Van Calster. Ansfried (17 jaar) en Koen (20 jaar) werden het slachtoffer van „koning auto”. Het wrede toeval heeft gewild dat Koen geboren werd op de autoloze zondag van 2 december 1972.

Als leiders van het Vlaams-nationaal Jeugdverbond brachten zij hun idealen aan de toekomstige Vlaamse beweging over.

Het was hen nooit teveel gevraagd de handen uit de mouwen te steken en dienstbaar te zijn. Het waren jongens om fier op te zijn!

Wij kunnen ons slechts aansluiten bij de woorden van Willem Kloos op hun overlijdensbericht: „Ik ween om een bloem in de knop gebroken en op de ochtend van het leven vergaan.”

Aan de ouders, broer, grootouders en de hele familie wensen wij veel sterkte en medeleven!

EEN GETUIGENIS OVER GIES EECHAUDT

In 1967 kwam ik als jonge afgestudeerde in contact met Gies Eechaudt. Gies kende ik toen enkel bij naam, omdat we toevallig in hetzelfde dorp, Moregem, woonden. Ik was werkloos en Gies bezorgde me werk: in de verkiezingsstrijd voor de Volksunie. Na een afmattende verkiezingskampanje loodste Gies mij in de bestuurskringen van VUJO en de Volksunie waar hij op dat ogenblik arrondissementeel voorzitter was.

Gies leerde mij met bezieling wat partijwerking was. Samen werden talloze initiatieven opgezet en uitgevoerd en leerden we in groep werken. Gies leerde mij dat de Volksunie een verzameling van allerindividueelste individuen was en dat het daarom zo moeilijk was om al die verschillende visies bij elkaar te houden in de hoop ooit de oude droom van de Frontiers te verwezenlijken: Vlaanderens zelfbestuur.

Levendig herinneren wij ons die eerste nachtelijke plaktochten waarbij Gies zelfs Frans Baert uit zijn bed trommelde om een aangeslagen auto weer los te

krijgen. Jarenlang waren wij samen in het arrondissementeel bestuur, telkens weer probeerend om los land tot een raderwerk te smeden. Veel spektakulaire (nu zou men zeggen: ludieke) initiatieven zette Gies op touw, van boomplantaties in De Hoppe (samen met Marcel De Boe) tot acties voor meer groen in Oudenaarde en de strijd tegen de pitch in Ruien. Van verkiezing tot verkiezing, van hoop naar nederlaag en heropstanding. Het aantrekken van nieuwe gezichten, het verliezen van oude. De memorabele eerste Volksuniezetel in de stad Oudenaarde, de verkiezing van Lieven Bauwens in Brakel...

Op de duur werd het Gies teveel, een mens kan maar een beperkt aantal (tegen)slagen inkasseren. Het arrondissementeel voorzitterschap liet Gies over aan de jongeren en lange tijd hield hij zich nog bezig met de afdeling Wortegem-Petegem. Daarnaast was Gies een drijvende kracht in zijn beroepsvereniging en de plaatselijke kulturele verenigingen.

Ik zal mij Gies steeds herinneren als een hoofse maar vastberaden man die tot het uiterste ging om het gestelde doel te bereiken.

Toen ik op een avond het bericht hoorde dat Gies was opgenomen dacht ik dat hij er zich wel zou doorslaan. Groot was dan ook de verslagenheid toen ik hoorde dat zijn laatste strijd

na een paar dagen beslecht was en dat Gies de VU verlaten had op de voor hem enig mogelijke manier...

Aan Liesbeth en de kinderen bieden wij onze innige deelneming aan in het grote verlies dat hen treft.

Jaak Janin,
gewezen arr. voorzitter

WILL TURA IN CONCERT TE WAASMUNSTER

Op zondag 27 februari 1994 komt Will Tura naar Waasmunster om ons zijn nieuwste en bijna twee uur durend concert te brengen.

De Amedee Verbruggenkring (in samenwerking met de plaatselijke Volksunie-afdeling) kon na lang onderhandelen Will er toe overtuigen Waasmunster te kiezen als concertplaats voor het Waasland.

Het bestuur is ervan overtuigd

dat dit optreden een echt succes zal worden en dat jong en oud tevreden én met hoop huiswaarts zullen keren.

Kaarten voor dit optreden (genummerde plaatsen) kosten 950/800 fr. en zijn enkel verkrijgbaar na telefonische reservatie op nr. 052/46.31.34.

Plaats van het gebeuren is zaal Hoogendonck, Nijverheidslaan 48, 9250 Waasmunster. Deuren om 19u.30, aanvang concert om 20u.30.

NIEUWE VOORZITTER BIJ FVV

Zaterdag 22 januari 1994 zal in de annalen van de Federatie van Vlaamse Vrouwengroepen geboekstaafd staan als de dag waarop stichtster-voorzitter Huguette Ingelaere na ruim 18 jaar de leiding van de vereniging doorgeeft aan Cilia Vanderpurt. Zij werd met ruime meerderheid gekozen door de nieuwe Raad van Bestuur, 25 vrouwen sterk.

Cilia is goed gekend in Brussel waar ze 12 jaar VU-gemeenteraadslid is geweest te Sint-Agatha-Berchem. Ooit slaagde zij er zelfs in een lijst in te dienen waar evenveel vrouwen als mannen kandidaat waren!

Momenteel woont ze in Herenthout en is ze ook nog actief als ondervoorzitter van de Federatie van Vlaamse Kringen.

In haar beleidsverklaring gaf de nieuwe voorzitter te kennen te

zullen ijveren voor het behoud van de Vlaams-nationale doelstellingen van de vereniging, zonder partijpolitieke gebondenheid, maar in een geest van openheid en verdraagzaamheid.

(nt)

ANTWERPEN

JANUARI

Vr. 28 LIER: Nieuwjaarsreceptie van VUJO-arr. Mechelen. Om 20u. in VNC-Lier, Berlarij 80. Met gastspreker.

Za. 29 MERKSEM: Kaartavond in Vlanac, Bredabaan 360. Aanvang: 20u. Inschrijving ter plaatse. Deelname 100 fr. p.p. Iedereen welkom. Org.: Vlanac-Merksem.

FEBRUARI

Za. 5 EDEGEM: Om 20u. in Drie Eiken: Familiekwis. Inschrijven op voorhand bij Hilde De Wit (449.17.66) of José Poppelaars (449.79.01). Org.: FVV-Edegem.

Zo. 6 MERKSEM: Jaarlijkse pan-nekoekennamiddag en rommelmarkt vanaf 14u. in Vlanac, Bredabaan 360. Meer info bij Frie Van der Gooten, Waasdonk 106, 2100 Deurne (03/321.57.60). Org.: FVV-Merksem.

Vr. 11 HERENTHOUT: Kees Middelhof spreekt over „Holland Vlaams dan je denkt”. Afspraak om 20u.15 in 't Klooster, Kloosterstraat 23A. Info bij dr. Staf Van Dijk, Bouwsestweg 26 (014/51.29.65).

Vr. 11 MERKSEM: Jaarlijkse alg. vergadering van Vlaamse Kring Groeninghe. Om 19u.30 in Vlanac, Bredabaan 360. Iedereen is welkom. Achteraf drankje. Info: Ronnie Herbosch, Van Praetlei 65, 2170 Merksem (03/647.11.74) of tijdens kantooruren Rodenbachfonds (03/248.19.50).

LIMBURG

JANUARI

Wo. 26 SINT-TRUIDEN: Bert Anciaux in Ons Huis, om 20u. Org.: VU-Sint-Truiden.

FEBRUARI

Zo. 6 OVERPELT: Jaarlijkse Mosselen-Instuif. Van 11 tot 20u. in het restaurant van 't Pelterke. Info en inschrijvingen: Jef Van Bree (011/23.70.31, kantooruren). Org.: VU-Overpelt.

NAKLANK OVER OUD-KLV-ONTMOETINGS-DAG

Tot grote vreugde van alle aanwezigen werd de eerste ontmoetingsdag (na vijftig jaar!) van oud-KLV'sters en KLV'ers een buitengewoon succes.

Een volle zaal, een uitbundige (alleszins tuchtvolle!) stemming en de tijd die veel te snel voorbij vloog.

Maar... wij maken er een verlengstuk van want, op algemene aanvraag, komen wij in 1994 opnieuw bijeen. Nadere gegevens volgen tijdig.

Graag doen wij intussen een oproep aan diegenen die momentopnamen hebben gemaakt. Stuur deze foto's op aan één van onderstaande adressen (de onkosten worden vergoed). Wij

JANUARI

Do. 27 IEPEER: Koken met de Vlaamse Vrouwenvereniging Ieper. Om 19u.30 in de keuken van het Jeugdstadion, Leopold III-laan te Ieper. Kosten worden verdeeld onder de aanwezigen.

Vr. 28 IZEGEM: Bovenzaal ASLK, Roeselaarsestraat 60, om 20u.: nieuwjaarsreceptie met toespraken door Geert Bourgeois, Renate Blondeel en Jan Loones. Org.: VU-Izegem.

FEBRUARI

Wo. 2 IZEGEM: V-club voor kinderen/Om 13u.30 in Ommegangstraat 5. Tema: kettingen van papier. Meebrengen: schaar, tijdschrift, lijn, stopnaald. Inkom: 50 fr. Org.: Vlanajo vzw West-Flandria.

Do. 3 IZEGEM: Bar auditorium Academie Muziek & Woord, Kruisstr. 13, om 20u.: dr. E.Gasquet met diavoordracht over Vincent van Gogh - zijn leven en werk - zijn plaats in de moderne schilderkunst. Toegang: 50 fr., abo's gratis. Org.: VSVK.

Za. 5 BRUGGE: Arr. Nieuwjaarsreceptie. Vanaf 19u.30 in zaal van Volden, Boeveriestraat. Muzikale omlijsting: gezellige akkordeonmuziek. Gast spreker Wilfried Vandaele. Alle leden en simpatizanten welkom. Info: 050/36.29.31.

Zo. 6 BRUGGE: 4 jaar Vlaams Ontmoetingscentrum „De Gulden Spoor”. Om 12u. receptie + feestmaaltijd. Nu reserveren bij de uitbater, tel. 34.30.82.

Zo. 6 IZEGEM: Vlaams Huis, 13u.30: verzamelen voor wandeling te Ooigem, o.l.v. de familie Vansteenkiste-Werbrouck. Org.: Wandelklub Vlaams Huis.

Do. 10 BRUGGE: Unieke diamontage over Hongarije met commentaar door Roger Beelen. Om 15u. in De Gulden Spoor, 't Zand te Brugge. Einde rond 17u. Iedereen is welkom. Org.: Informativa.

Vr. 11 IZEGEM: Vlaams Huis, 20u.: 12de kaarting. Org.: Kaartersklub de Vlaamse Vrienden.

Vr. 11 BRUGGE: VU-Brugge-Noord nodigt uit op een voorjaarsconcert „Van klassiek... tot ludiek”, door vocaal ensemble „Septem Viri”. In de parochiezaal van St. Jozef (naast de kerk), Ronsartbekestraat, om 20u.30. Toegang: volw.: 200 fr., -12j. 100 fr.

Za. 19 KNOCKE: Receptie en ma-

nillenkaarting in trefpunt De Branding, H.Hartlaan. Om 20u. Iedere deelnemer wacht een leuke prijs. Alle leden en simpatizanten zijn welkom. Inschrijven wel noodzakelijk tot 12/2 (050/60.89.06). Org.: VU-Knokke-Heist.

Zo. 20 DEERLIJK: Aperitiefconcert met fluit (Veerle Secember) en gitaar (Wim Vancauwenberghe). Om 11u. in zaal De Sterre, St.-Lodewijk-Deerlijk. Toegang: 250 fr. Org.: Ic Dien. Telefonische reservatie noodzakelijk (056/77.72.47).

Ma. 21 IZEGEM: Bovenzaal Oud Stadhuis, 15u.: F. Debusseré over „zure regen”. Org.: VVVG-Izegem.

Do. 24 IZEGEM: V-club voor volwassenen. Om 19u.30 in Ommegangstraat 5. Tema: bloempotten versieren. Meebrengen: aarden bloempotten, oude spon, lijmborstel, schelpen. Inkom: 50 fr. Org.: Vlanajo vzw West-Flandria.

Vr. 25 OOSTENDE: De Honden in het Zegekoor. In zaal Cenakel, Karel Van de Woestijnestraat, om 20u. Org.: Werkgroep van Vlaamse Verenigingen i.s.m. dienst Kultuurspreiding en Kult. Centra Volksontwikkeling en Openbaar Bibliotheekwerk. Toegang: 300 fr., vvk 250 fr. (059/50.84.80, VOVO).

Vr. 25 WEVELGEM: Ledenfeest in zaal De Gouden Fazant, Centrum Wevelgem. Om 20u. Aperitief en feestmaaltijd. Deelname: 450 fr. (volw.), 250 fr. (-12j.). Inschrijven bij bestuursleden of tel. 056/41.17.19. Org.: VU-Wevelgem.

Za. 29 ROESELARE: Nieuwjaarsfeest met uitgebreide spijskaart in restaurant De Maretak, Clayssenstraat 13. Inschrijven-aan 1.250 fr. p.p. bij Marc Declercq

nv de winne-fabrisac

migrostraat 128
B 9200 schoonaarde
dendermonde
062/42 33 04 - 42 39 16

drukkerij

typo
offset
repro
enveloppen
rx enveloppen
kettingformulieren
boekdruk
direct mail

(051/20.67.22), of Dienstencentrum 't Leeuwke (051/20.83.45, kantooruren). Org.: VU-Roeselare.

MAART

Zo. 6 DEERLIJK: Mosselstijf in zaal De Wieke, Molenhoek. Deelname: 450 fr. volw., 250 fr./kinderen. Voor wie geen mosselen lust is er gevogelte. Kaarten: Wim Vancauwenberghe (056/77.72.47). Org.: VU-Deerlijk.

DEZE WEEK IN

Knack

Verliezers in de Wetstraat

Guy Coëme, Guy Spitaels en Guy Mathot zijn weg en vervangen. Zijn er bewijzen dat er in de Agusta-affaire smeergeld is betaald? Wat vertelde Philippe Moureaux precies? Hoe reageert de Wetstraat op de schok? Knack verheldert. Ook deze week.

Doodstraf of levenslang

Politiekorps en schepencollege houden een optocht door Aalst. Ze vinden levenslange dwangarbeid te licht voor een moordenaar van twee agenten. Een pleidooi voor de doodstraf of voor andere maatstaven? Want hoe lang is levenslang? Een enquête, deze week in Knack.

Speciaal Reizen

Reisimpressies uit Sikkim, Zuid-Afrika, Schotland, Guatemala, Tahiti; op avontuur met de nachttrein en huisruil als vakantie-alternatief: deze week in Weekend Knack.

En verder...

- De Wetstraat en het dossier Agusta • De lijstvorming voor de Europese verkiezingen • Gesprek: Kris Boms en BRTN • Sleutelen aan de spelling • Boeken: gesprek met Pjeroo Roobjee • Annemie Van Kerckhoven, beeldend

4 MAGAZINES IN 1:
KNACK + WEEKEND
+ TELE KNACK + TALENT
(de betere personeelsaanbiedingen)
ELKE WOENSDAG TE KOOP

Zullen we't eens over een andere kloof tussen burger en politiek hebben?

Een initiatief van de Minister van Gelijke Kansenbeleid, Miel Smet.

SIR MATT BUSBY: DE REUS ONDER DE REUZEN

Vorige week overleed Sir Matt Busby. De levende legende van Manchester United stierf op zijn vierentachtigste. *The giant among the giants. De reus onder de reuzen. Die eretitel werd hem toebedeeld door de BBC. Ongetwijfeld terecht.*

Matt Busby was een Schot van Ierse afkomst. Hij voetbalde voor Manchester City en won met die club als speler de Engelse beker. Na de tweede wereldoorlog werd hij manager van Manchester United en op Old Trafford zou hij geschiedenis schrijven. Matt Busby, hij zou later door de Britse koningin geadeld worden, was een begenadigd clubleider. Hij was een talentscout buiten categorie, hij was vriendelijk en krachtig tegelijkertijd. Zijn glimlach straalde gezag uit.

CRASH

In de eerste helft van de jaren vijftig kneedde hij een verzameling jonge talenten tot een schitterend elftal dat voorbestemd was om vroeg of laat als eerste Engelse club de Europabeker voor landskampioenen te winnen. Het noodlot besliste er anders over. In februari 1958, daags nadat het elftal zich in Belgrado had gekwalificeerd voor de halve finales van de Europacup, verongelukte het team tijdens een vliegtuigcrash in Munchen. We herinneren het ons nog als de dag van gisteren. Acht spelers bleven dood in de sneeuw. Duncan Edwards, Tommy Taylor, David Pegg, Mark Jones, Roger Byrne, Billy Whelan, Eddie Colman en Geoff Bent. De meesten on-

der hen bezaten internationale en een paar zelfs pure wereldklasse. Die middag stierven ook acht joernalisten, drie clubleiders, twee andere passagiers en twee bemanningsleden. Het ongeluk was dagenlang wereldnieuws. Dagenlang omdat Matt Busby zelf een paar weken vocht voor zijn leven. De jonge Bobby Charlton en de bekende Billy Foulkes hadden meer geluk. Zij herstelden gauw van kleine kwetsuren en grote emoties.

Matt Busby overleefde, viel aan wanhoop ten prooi – hij zou later vaak verhalen dat hij de gezichten van zijn gestorven jongens terugzag telkens wanneer hij in het lege stadion zijn randgang maakte – maar herbegon toch opnieuw en precies daarvoor was hij dertig jaar lang een levende legende.

Matt Busby bouwde een nieuwe kampioenenploeg op oude fundamenten. De gevierde „boss“, Charlton en Foulkes beleefden hun grootste triomf op 29 mei 1968 toen United op Wembley na een memorabele finale met verlengingen (4-1) Europees kampioen werd ten nadele van Benfica en Eusebio. In het zeventiende team van toen schitterde die avond de ster van de jonge George Best. Matt Busby had de knaap uit Belfast als frele vijftienjarige schoolboy naar

Matt Busby in 1968, pas in de adelstand verheven door de Engelse koningin.

Old Trafford gebracht. Hij zag hem een paar keer trainen en sprak profetische woorden: „Tracht hem maar niet te veranderen, laat hem gewoon zichzelf zijn, de rest zal vanzelf volgen“.

En zo geschiedde. In het prachtige door Ian Hamilton samengestelde *Faber book of Soccer* – uitgegeven bij Faber and Faber, Londen-Boston – en verplichte lektuur voor alle voetballiefhebbers – wordt het allemaal prachtig verteld. Zo was

Matt Busby dus. Een kenner die eenvoud en klasse boven alles verhef en op zijn tijd plaats maakte voor anderen. Wie nog meer over de man wil vernemen moet Eamon Dunphy's boek (*A strange kind of glory*) er maar op nalezen. Het is beslist de moeite waard.

ONDENKBAAR

Waarom wij eer willen bewijzen aan Matt Busby? Omdat hij de belichaming was van „het echte

voetbal“. Het voetbal dat uit het hart en niet uit de portefeuille kwam en komt. Busby beleefde in de bestuurskamers van Old Trafford ook donkere dagen. In de jaren zeventig en tachtig viel United bij momenten diep terug. Tot in de tweede klasse zelfs. Maar er was nooit paniek aan boord al werden er wel een paar managers gewisseld. Kortstondig ook dreigde het failliet. Maar de club heeft zichzelf nooit verkocht en vandaag floreert United weer als in de beste dagen. Regerend landskampioen en afgetekend leider in de competitie. Een jonge ploeg die spektakulair voetbal probeert te brengen. Zaterdagavond waren we ontroerd toen we naar *The match of the day* keken op BBC. Manchester United nam afscheid van zijn legende. De treurmuziek van de Schotse doeldelzakspeeler die de ploegen voorging toen zij het terrein betraden. De bloemen voor de foto van Sir Matt. De absolute stilte in het uitverkochte stadion voor de aftrap. Onvergelijkbaar en zo traditioneel, gewoon ondenkbaar in België. Ons voetbal komt nog veel tekort. De sfeer rond deze velden is zo totaal anders. Jammer maar helaas.

Om zich daarvan rekenschap te geven volstond het dezelfde avond het wedstrijdverslag van Standard-KV Mechelen te bekijken. Hoe de heren beroepsvoetballers daar bij momenten tekeer gingen en er elkaar probeerden in te luizen. Hoe de scheidsrechter worstelde met zichzelf om toch maar enig gezag uit te stralen. Voetbal was (in Luik) ook deze keer geen feest.

Flandrien

„GE MOOGT OOK MEESPELEN“

De dag dat Sir Matt Busby begraven werd, werd in datzelfde Manchester geloot voor het Europees kampioenschap 1996. Er verdwenen zo'n zesenveertig landenteams in de urnen. Vijftien van hen zullen met thuisland Engeland mogen deelnemen aan de eindronde. Het wordt voor een beetje voetballand dus echt moeilijk om er niet bij te zijn.

Op de RTBF stal Raymond Goethals bij die gelegenheid de show. Over de tegenstanders van België. „Spanje is al lang niet meer wat het ooit geweest is. We hebben die ploeg al vaker uitgeschakeld. *C'est jouable*. Het is te doen. Dene-marken ook. Andere reekshoofden wogen veel zwaarder: Duitsland, Italië, Nederland... Serieus blijven hé. Denemarken is plezierig en zeker te kloppen. De rest. Macedonië? Connais pas. Een mens moet zijn

aardrijkskunde dezer dagen goed kennen. Armenië. C'est quoi ça? Cyprus. Ge moogt ook meespelen hé. Ge zult kunnen volgen. Ha, ha. 't Is toch waar.“

Raymond houdt van boude uitspraken maar hij schiet ondertussen wel in de roos. Het stelt sportief inderdaad allemaal nauwelijks nog wat voor. De landenploegen moeten zoveel mogelijk spelen om de commerciële partners tegemoet te komen. Het cirkus moet draaien. Zo zal de pers gegarandeerd opgetrommeld worden om het voorbereidingsprogramma van de Rode Duivels op de Mundial tot een gebeurtenis van de eerste orde te verheffen. De televisie zal er zelfs geld voor over hebben. Van de toeschouwers wordt verwacht dat ze applaudiseren. Iedereen zijn rol en zijn verdiensten. Al willen die laatsten nog al eens verschillen.

SALUT EN BEDANKT

We slikten even toen we het hoorden. We lazen met grote ogen. Luca Peruzovic trok de deur achter zich dicht en stapte uit eigen beweging op bij Racing Genk. Omdat de club hem met het oog op de toekomst (in tweede klasse) geen sportieve waarborgen kon bieden. We maken er geen geheim van dat we de stille Kroaat nooit voor een avonturier hebben versleten en hij zal wel zijn redenen gehad hebben om zo'n verstrekend besluit te nemen maar desondanks... De crisis bij Racing Genk begint spektakulaire vormen aan te nemen. Daags voor het opstappen van de trainer lazen we in *Het Belang van Limburg* dat de budgetten in tweede klasse zouden gehalveerd worden en dat er door iedereen zwaar zou moeten worden ingeleverd. Meerdere betrokken partijen staken een verwijtende vinger op maar niemand bracht oplossingen aan. Er werden ook geen optimistische geluiden gehoord naar de toekomst toe. We lazen zelfs dat „het gesaneerde Racing Genk“ in de tweede klasse niet boven de middenmoot zou uitsteken...

OUD STUK

We hebben op deze bladzijde de problematiek van het Limburgs voetbal al vaker aangeraakt. Veel goede spelers, weinig goede ploegen. Een groot potentieel aan toeschouwers, weinig kapitaalcrachtige clubs.

Weinig of geen duurzame bestuurlijke structuren. Ze zijn al met velen in de eerste klasse opgedoken. Het begon met Beringen en Waterschei. Nadien waren er Eisden, Sint-Truiden – dat in de jaren zestig van allemaal de hoogste ogen gooide – Tongeren, Winterslag, Hasselt, Racing Genk en Lommel... Diest rekenen we niet mee omdat die club geografisch onder Brabant ressorteert. Maar niets of niemand kon of mocht baten. Het bleef vallen en opstaan, promoveren en degraderen. Van eerste naar derde en omgekeerd.

Nu Racing Genk al voor drie vierde veroordeeld is schijnt Sint-Truiden zich andermaal klaar te maken om de plaats in te nemen. Voor hoelang? Tragisch is dat iedereen het weet maar

dat niemand bekwaam blijkt te (kunnen) reageren. Limburgse clubs beschikken over teveel middelen om arm te zijn en over te weinig mogelijkheden om bemiddeld te zijn. Het blijft altijd schipperen. Een verhaal van wurgen of hangen.

Het is in feite ontmoedigend en frustrerend. Genk werd met KS een nieuwe en betere toekomst voorspeld. Maar niemand gelooft vandaag nog in sprookjes. Stel dat Sint-Truiden, inmiddels periodekampioen geworden, tot eigen verwondering (?) promoveert, welke financiële middelen zal het dan kunnen aanwenden om een volwaardig eerste klasse elftal op de been te brengen.

De mirakels van Seraing, Oostende en... Lommel zijn niet voor herhaling vatbaar en moeten overigens op termijn nog bevestigd worden.

Het Limburgs voetbal voert al zo'n dertig jaar lang hetzelfde toneelstuk op met telkens andere auteurs.

Kunnen er echt eens geen andere scenarioschrijvers gevonden worden?

DE GROTE MARKT VAN BRUSSEL TE BOEK

Ter gelegenheid van de eindejaarsfeesten publiceerde de Uitgeverij Lannoo en de Stichting voor Monumenten en Landschapszorg een fraai kunstboek onder de titel *De Grote Markt van Brussel. Centrum van vijf eeuwen geschiedenis*. Auteur is Edgard Goedleven, directeur van het Bestuur voor Monumenten en Landschappen bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Dit boek omvat na een algemene historische inleiding (blz. 15-45) een kronologisch overzicht (blz. 46-255) van een aantal gebeurtenissen die op de Grote Markt hebben plaatsgevonden. Goedleven heeft het niet enkel over de „grote” geschiedenis maar ook over meer populaire evenementen. Naast de ontvangsten van vorsten en staatshoofden gaat de aandacht ook naar de viering van mindere goden als sportlui (Eddy Merckx en de Rode Duivels). De huldiging van Reimond Tollenaere (1942) en de uitvaart (1942) van Staf De Clercq worden eveneens behandeld. Als laatste gebeurtenissen komen de begrafenis van Boudewijn I en de eedafleggen van Albert II aan bod evenals het bezoek van de Japanse keizer Akihito.

Bij het lezen van dit boek moet men er evenwel terdege rekening mee houden dat de auteur zich beperkt tot die gebeurtenissen waarvan ikonografisch materiaal is bewaard gebleven. Dit heeft als gevolg dat gebeurtenissen die bekend zijn uit archivalische of literaire bronnen maar waarvan geen afbeeldingen voorhanden zijn in principe niet worden behandeld. Goedleven is er zich van bewust (blz. 11) dat het hanteren van dit criterium fataal leidt tot een aantal lacunes. Dit is des te meer waar omdat te Brussel ten gevolge van het vele oorlogsgeweld (bv. het barbaarse bombardement van de Fransen in 1695) meer nog dan elders kunstwerken en archieven verloren zijn gegaan.

De auteur geeft zelf een paar voorbeelden van gebeurtenissen die – bij gebrek aan ikonografisch materiaal – niet werden behandeld als de ontvangst van koning Filips II in 1549 die gedetailleerd beschreven werd door Don Christoval Calvete de Estrella. Ook het bezoek van tsaar Peter de Grote aan Brussel in 1717 werd – bij gebrek aan afbeeldingen – niet opgenomen.

Omwille van de volledigheid zou het goed zijn geweest historische gebeurtenissen waarvan geen ikonografisch materiaal voorhanden is, niettemin toch te behandelen in het algemeen overzicht. In een aantal gevallen is dit gelukkig ook gebeurd. Zo wordt vermeld (blz. 33) hoe in 1523 twee augustijnernonnen, ordegenoten van Luther, op de Grote Markt werden verbrand. Jammer genoeg wordt geen gewag gemaakt van het bezoek dat de Boheemse edelman Lev Rozmital anno 1465 bracht aan het stadhuis terwijl de bezoeken van andere prominenten Holbein, Dürer, Guicciardini enkel terloops vermeld worden (blz. 33).

Ook wekt het verwondering dat

Een sfeerbeeldje van de Ommegang op de Brusselse Grote Markt.

in dit fraai geïllustreerde boek een aantal belangrijke afbeeldingen ontbreekt. Een paar voorbeelden: in 1565 leverde Mechisedech van Hooren een vrij natuurgetrouwe afbeelding van het stadhuis en het huis „De Sterre”. Het bijschrift luidt zelfbewust: „Die stadthuyse triumphant staet te Brussel in Brabant”. Deze afbeelding, de oudste gravure met een voorstelling van het stadhuis, zoekt men tevergeefs in deze publikatie. Ook de interessante tekening die de Tsjechische kunstenaar Wenceslas Hollar tijdens de zeventiende eeuw maakt van de Grote Markt ontbreekt hoewel Goedleven ze ongetwijfeld kent. Zij werd immers opgenomen in een andere – overigens zeer voortreffelijke – publikatie die door de Stichting voor Monumenten en Landschapszorg gemaakt werd: *Het museum van de stad Brussel. Het Broodhuis* (blz. 23).

Andere afbeeldingen worden wel – soms zelfs zeer uitvoering – behandeld. Bijzonder interessant is o.m. de fraaie en grote

reproductie (over drie pagina's) van het stadsgezicht gemaakt door J.B. BOnnecroy waarbij de auteur de diverse (ook thans verdwenen) monumenten identificeert (blz. 24-30).

Goedleven besteedt ook uitgebreid aandacht aan de ommegang (blz. 68-82) ter ere van aartshertogin Isabella in 1615 en de optocht der ambachten (blz. 83-91) welke vereeuwigd werden door Denijs van Alsloot. Vooral de identifikatie van de diverse groepen en personages is bijzonder nuttig voor de lezer.

In de *Uitleiding* (blz. 257-261) handelt de auteur over de diverse markten die in de loop der eeuwen op de „Niedermerct” werden gehouden. Terloops wijst Goedleven ook op redrijkerspelen en toernooien die hier werden opgevoerd. Dit aspect had allicht meer aandacht verdiend. Meesterwerken van de middelnederlandse letterkunde als de *Seven Bliscappen van Maria* werden immers van oudsher op dit plein opgevoerd. Reeds in 1448 hadden de wet-

houders van Brussel verordend „dat men alle jaeren een spel spelen sal ten dage van de processie opte Niedermerct van Brussel”.

Een en ander belet niet dat *De Grote Markt van Brussel* een bijzonder fraai kunstboek is geworden, rijkelijk geïllustreerd met veel kostbaar plaatwerk. Op sommige plaatsen overheerst de traditionele kunsthistorische beschrijving, op andere de sappige anekdote. Overigens zal het feit dat ambtenaren van de Vlaamse Gemeenschap over Brussel publiceren iedereen verheugen die streeft naar een betere verstandhouding tussen „Vlaanderen” en Brussel.

Paul De Ridder

⇒ *De Grote Markt van Brussel. Centrum van vijf eeuwen geschiedenis*. Edgard Goedleven. Uitg. Lannoo, Tielt, 1993, 286 blz., 2.950 fr.

„NOOIT MEER OORLOG” IN STRIP

De Franse striptekenaar Jacques Tardi (bekend van ondermeer de reeks *Isabelle Avondrood*) was van kindsbeen af gefascineerd door de Eerste Wereldoorlog, het waren vooral de verhalen van zijn grootvader die een diepe indruk op hem nalieten. De „Grote Oorlog” symboliseert voor de tekenaar al het gortige waartoe de mens zich verlaagt in grote konfliktsituaties, de oorlog in ex-Joegoslavië ziet Tardi als één van de recentste eksessen van het mensdom.

In *De loopgravenoorlog* richt Tardi zich vooral op de kleine, vaak banale voorvalletjes die dikwijls een veel schillerend licht werpen op de immoraliteit, het weerzinwekkende en het hallucinante van de zwijnerij die „oorlog” heet, dan de officiële, vaak van loos patriotisme doordrenkte geschiedschrijving. Tardi: „*Loopgravenoorlog* is niet het werk van een „historicus”. Het is niet het verhaal van de Eerste Wereldoorlog in stripvorm, maar een niet-chronologische reeks situaties, beleefd door mensen die de moeder in werden gestuurd en daar duidelijk niet blij mee waren. Mensen die alleen hoopten dat hen nog een uurtje extra gegund zou zijn, die maar één overheersende gedachte hadden: naar huis... Kortom, mensen die wilden dat de oorlog afgelopen was. Dit erbarmelijke collectieve „avontuur” dat oorlog heet, kent „geen helden”, geen „hoofdpersonen”. Het is niet meer dan één reusachtige anonieme doodskreet.”

De tekenaar hoeft zich om te kiezen tussen goed en kwaad, tussen wit of zwart: „Ik hoop zo duidelijk te zijn geweest dat men mij niet voor een revanchist, of zelfs voor een nationalist zal verslijten, en ik wilde ook die stakkers uit onze „kolonies”, die voor het feest waren uitgenodigd, een plaats geven. Waar het mij om ging was de gewone man, van welke huidskleur of nationaliteit ook, over wie wordt beschikt, wiens leven in banden van zijn bazen geen waarde heeft... een

„De loopgravenoorlog” van Tardi is beslist geen vrolijk boek...

afgezaagde constatering misschien, maar nu nog even waar als toen.”

De *loopgravenoorlog* is helemaal uitgevoerd in zwart-wit, wat de tekeningen een diepere expressiviteit verleent. De strip ademt grauwe ellende uit, het uitzichtloze wachten op vrede, de moedeloosheid en de doodangst die op den duur dreigt om te slaan in doodsvrechting. En al is Tardi's album een langere kreet om „Nooit meer oorlog”, het is een anti-oorlogboek dat weinig hoop op de toekomst uitstraalt, het is defaitistisch. Nergens is er ook maar een straalje licht in de duisternis te bespeuren: „Ik ben bang dat we altijd in onze loopgraven zullen blij-

ven... Oost, West... of om precies te zijn, in het no man's land, ter plaatse... tussen de lijnen... daar waar de confrontatie plaatsvindt! Eigenlijk gaat het niet zozeer om de oorlog van 14-18 als wel om DE OORLOG... Van loopgraafmortiergranaat tot kernkoppelen... De volgende, die baart mij zorgen.”

De uitgevers beweren dat Tardi geen man van grote woorden is, dus zelf zou hij het woord nooit gebruiken, maar toch durven ze voorzichtig van zijn „levenswerkje” spreken. Maar Tardi

zegt enkel dat hij alleen geïnteresseerd is in de mens en zijn lijden „...mijn verontwaardiging is groot... Het gaat immers om onze Geschiedenis, de geschiedenis van Europa: en de twintigste eeuw, de eeuw van de industrialisering van de dood, begint bij Sarajevo.”

(ts)

⇒ *De loopgravenoorlog*. Jaques Tardi. Uitg. Casterman, Doornik, 1993, 128 blz., 745 fr.

DE SMAAKMAKERS

Heb jij ook al meegemaakt dat je bij een bezoek aan een restaurant originele creaties voorgeschoteld krijgt waarbij je bij jezelf denkt: „Hoe doen ze het?”; of dat je het spijtig vindt om het mooie tafereel op je bord te „schenden”?

Voor deze *kurieuzeneuzen* maakte radioman-kok-auteur Jan Maesen een compilatie van een schitterend gastronomisch drieluik: *Gastronomie in de beide Limburgen*, *Chefs van Morgen* en *Originele Restaurants met als titel De Smaakmakers van de Vlaamse gastronomie*. Hierin introduceert de auteur een selectie van onbetwiste top-restaurants in Vlaanderen.

Deze stijlvol gastronomische uitgave is een uitgebreid en rijk geïllustreerd receptenboek, waarin 62 veelbelovende Vlaamse chefs en hotel-restauranthouders een waaier van 186 eigentijdse gerechten demonstren.

Het boek is ingedeeld in acht hoofdstukken waaronder een voorwoord door Jan Maesen, voorgerechten, tussengerechten, visgerechten, vleesgerechten en nagerechten. Daarna volgt een lijst van alle restau-

rant en chef-koks, met adres, die hun medewerking verleenden aan deze uitgave, gerangschikt volgens provincie. Als laatste hoofdstuk krijg je het register, waarin alle recepten nog eens volgens de onderverdelingen gerangschikt staan.

Elk van de 186 recepten krijgt een bladzijde en een kleurenfoto. Dat deze Chefs (met hoofdletter) „het oog wil ook wat” eer aandoen en daarbij hun spitsvondige gerechten laten smaken blijkt uit de woorden van Jan Maesen in het voorwoord: „Het werk onderstrept niet alleen op overtuigende wijze de hoge vlucht van de Vlaamse gastronomie maar biedt ook een unieke gelegenheid – uit of thuis – kennis te maken met tientallen, karakteristieke, uitmuntende keukens en nagenoeg 200 originele, inventieve creaties.”

Voor wie eens iets speciaal op tafel wil brengen is dit boek een aanrader!

(hdl)

⇒ *De Smaakmakers van de Vlaamse gastronomie*. Jan Maesen. Fotografie door Toto Team, Hasselt. Uitg. Coda, Antwerpen. 1992, 207 blz., 1.495 fr.

ZES KUNSTENAARS UIT ANTWERPEN

DENKBEELD & WERKELIJKHEID

Denkbeeld en werkelijkheid, de herkenbaarheid van het alledaagse en de versluiering van de werkelijkheid via kennis van mythologie en literatuur, waren ook de twee facetten van de Vlaamse barok in de 17de eeuw. Het waren de twee polen waar-tussen de twee gereputeerde Antwerpse kunstenaars, Jacob Jordaens en Peter Paul Rubens zich bewogen.

Deze denk- en leefwereld vormen ook nog de diepere inspiratiebronnen voor de zes kunstenaars in deze tentoonstelling. Ze zijn allen werkzaam in Antwerpen, maar onttrekken zich verder aan elke andere gemeenschappelijke of algemene noemer. Geboren tussen 1955 en 1965 en opgegroeid in het naoorlogse modernisme, nemen ze daartegenover in de loop van de jaren tachtig een bewust relativerende houding aan. Hun uitgesproken individualisme is trouwens hun intrinsieke kracht.

De artistieke expressies van Jan Fabre, Mark Luyten en Ludwig Vandeveld horen duidelijk thuis in de sfeer van het denkbeeld. Hun werken zitten duidelijk vol verwijzingen en citaten. Via esthetische verwerking en historische reflexie zijn hun kunstwerken evenvele beschouwingen en herinterpretaties over en van kunst an sich.

BICWERKEN

Jan Fabre (°1958) is nu wel algemeen bekend door zijn konsekwente gebruikmaking van de alledaagse balpen ("bic"). In oorsprong is Fabre een gedreven theaterman. Zo ontstaan honderden teksten, schetsen, ontwerpen en maquettes, die niet zelden uitgroeien tot autonome artefakten en artistieke

media. Vanaf het midden van de jaren tachtig worden zijn *bic*-werken monumentaler. Op een blauw gebicte achtergrond verschijnen vage beelden van nachtwezens, zoals uilen, vleermuizen of insecten. Samen met de kleur verwijzen ze naar het "Uur Blauw", dit is het mysterieuze, onvatbare overgangsmoment tussen dag en nacht.

Bij Mark Luyten (°1955) versmelt de kunsthistorische theorie met het artistieke schepingsvermogen van de actieve kunstenaar. Zijn oeuvre blijft gewild mysterieus en raadselachtig. Deze kunstenaar speelt een spel met oude en nieuwe konventies, met figuratie en abstrakie, met woord, klank en beeld. Het leggen van de interne verbanden wordt overgelaten aan de toeschouwer.

Typisch voor Ludwig Vandeveld (°1957) is de titel van één van zijn werken "Dites-moi! Où est-elle, la Beauté?" Kunst schijnt voor hem te zijn als de verwerking van een rouwproces. De vaststaande, traditionele met de slechts éénzijdige verklaring is onherroepelijk verloren gegaan. Daarom in zijn werk het gevoel van verlies, leegte, absentie. Dit alles wordt telkens tot expressie gebracht met een vleugje melancholie en meewarigheid. Op een beklemtoonde retorische wijze stelt hij de barokke filosofie en kunst uit de 16de en 17de eeuw in vraag. Die vraagstelling wordt zijn uitgangspunt voor nieuwe originaliteit en esthetische zingeving.

De drie andere kunstenaars, Bert De Beul, Denmark en Philip Huyghe zitten uitdrukkelijk in de sfeer van de werkelijkheid, met verwijzingen naar de

Jan Fabre, "Untitled", een skulptuur van juweelkevers.

herkenbare, alledaagse banaliteit, vaak met ingebouwde misleiding en ironie.

ALLEDAGSE BANALITEIT

Bert De Beul (°1961) werkt zijn bescheiden thematiek op kleine,

haast kleurloze doekjes uit. Het gaat bij hem steeds om duidelijk herkenbare, zelfs familiere onderwerpen, zoals de steeds eendere kleurloze appartementsblokken uit de Antwerpse randstad, de start van een vliegtuig,

een flatinterieur, een pop of teddybeer in close-up, een vaas bloemen, enz... Anonieme, bewust in grijze tonaliteiten, sober uitgestorste herinneringsbeelden, als vergankelijke kiekjes uit een alledaags familiealbum. Zovele getuigenissen van de "Nieuwe Schilderkunst" in Vlaanderen. In feite schildert De Beul niet zo maar de werkelijkheid, maar de herinnering aan de werkelijkheid!

Denmark (°1950) gebruikt voorwerpen, die zowel erg belangrijk als terzelfdertijd erg banaal zijn. Het draait in zijn oeuvre steeds om de informatiemediën als boeken, kranten en tijdschriften. We worden als het ware verstikt door die overvloed aan informatie. De kunstenaar drukt met zijn werken de machteloosheid uit om die informatie ook nog in zich op te nemen, laat staan te verwerken. Hij wil dan ook niets aan die informatiestroom toevoegen; integendeel, bewust vernietigt, ontmantelt hij er delen van. Hij verzamelt, ordent, stapelt, plooit, versnijdt, perst, kleeft, bindt in en schroeft vast. Hij schuurt en verpulvert. Hij begraaft, vriest in, dompelt onder in gelatine of paraffine. Informatieteksten worden zo omgevormd tot "dode letters", bijeengebracht in "dode archieven". Met deze ontmanteling wil de kunstenaar Denmark ook een doodsteek toebrengen aan de erin neergelegde theorieën en ideologieën.

Het oeuvre van Philip Huyghe (°1959) balanceert op de grens tussen realiteit en fantasie. Zijn werk straalt vervreemding uit: een zwevende bakvorm in een meisjesgedaante of een Pinokkio-neus als een geamputeerde "minimal art"-skulptuur. Huyghe werkt graag met schaalmodellen en montages. Zo worden zijn "polyester-kleren", bestaande uit ongelijke en onverenigbare helften op verschillende schaal, op sokkels gepresenteerd. Gevonden voorwerpen als zinloze, lege skulpturen!

TOONAANGEVEND

Deze tentoonstelling op de benedenverdieping van het MUHKA en als initiatief van BASF is een zeer interessante tentoonstelling geworden. De zes weerhouden namen zijn niet alleen symptomatisch voor het Antwerpse artistieke klimaat, maar zijn tevens toonaangevend voor de hedendaagse kulturele uitstraling van Vlaanderen.

De moeite om te komen kijken en schitterend combineerbaar met de tentoonstelling van jonge kunstenaars uit Frankrijk.

Dirk Stappaerts

☞ "Denkbeeld & Werkelijkheid. Zes kunstenaars uit Antwerpen" in het Museum voor Hedendaagse Kunst (MUHKA), Leuvenstraat te 2000 Antwerpen-Z. (Scheldekaaien, tram 4,8,12 en 24, bus 1,23).

Tot 20 februari. Van di. tot zo. van 10 tot 17 u. 150/100 of 75 fr. Verdere informatie: tel.: 02/238.59.60.

STEF BOS SPEELT MET VUUR

Zijn eerste plaat was een nogal vlug ingeblikte reeks liedjes die na een half jaar draaien plots zoetkoek werd voor de Vlaamse meisjes. De opvolger *Is dit nu later* kon alleen (zeer succesvol) bevestigen dat hij dé grote voortrekker is van de kleinkunst anno '90. Na opnieuw een uitgebreide en vrijwel overal uitverkochte toer langsheen de kulturele centra werd het even stil. Het resultaat van zijn muzikale samenwerking met de blanke Zuidafrikaan Johannes Kerkorrel kregen we als singel opgediend: het Afrikaans gekleurde "Awuwa" werd terecht een hitje. Een voorsmaak voor zijn derde elpee, die de titel *Vuur* meekreeg, maar niet meteen vurig van aard is.

Stef Bos: „Vuur is voor mij ook iets dat kan gloeien, zonder hevig te branden. Op deze plaat dan ook heelwat rustige nummers, hoewel er naar het einde toe ook stevig werk tussen zit. Bij het maken van vorige plaat leerde ik heel wat van Boudewijn de Groot, en voor deze derde keer nam ik de productie zelf voor mijn rekening. Zowat de helft van de liedjes schreef ik samen met Francis Wildemeersch en Marc De Boeck.”

Van deze samenwerking kregen

Stef Bos schiep wellicht een meesterwerk.

wij in kunstgalerie De Zwarte Panter, aan de Antwerpse Hoogstraat, waar Stef de plaat kwam voorstellen, een akoestische voorproef.

Met hoorn, piano, gitaar en trompercussie bracht het drietal een smaakvol halfuurtje uit de plaat. Die zeer intimistische klinkt, en met titels als „Gisteren” (dromend van Afrikaanse nachten), „Pepermunt” dat het Friese protestantisme uit zijn jeugd hekelt, „Morgen” vol dagdromen en „Slaap zacht” een eerste zesluik vormen.

BRUSSEL IN DE REGEN...

Singeltje van de week is „Brussel in de regen” van de ons (voorlopig nog) onbekende Mark Lambin. In een kleurig regenhoesje steken twee liedjes die er als debuut zeker mogen zijn. Wij hoorden het eerst op de radio, en dachten dat het een nieuwe van Boudewijn of zijn zoon Marcel de Groot was. Een vlotte melodielijn, op lichtvoetige kleinkunstgekleurde viertijdenbeat, omlijst door het

Vanaf de titel „Vuur” tot het stevige „De Partij” sluit hij meer aan bij zijn vorige luisterliedjes. Voornoemd visitekaartje en ook „Hilton, Barcelona” en „Overmorgen” zullen het bij zijn optredens ongetwijfeld zeer goed doen.

Deze derde is misschien niet het meesterwerk van Bos geworden maar dan toch het steerscheppende verhaal van een wellicht zeer boeiende periode uit een zangersleven.

Sergius

zeer herkenbare tingeltangel ontleend aan „Rythm of the rain” van de Cascades en Rob de Nijs. Dit is een gegarandeerde radiohit! Het bluesgetinte „Ze houdt van een ander” spreekt voor zichzelf en sluit tekstueel aan. Zodat wellicht een langspeelschijfje te verwachten is waarmee Mark Lambin op zeer toegankelijke wijze zijn plekje zal innemen in het betere lied...

EEN EIGENZINNIGE SELEKTIE

ZATERDAG 29 JANUARI
IN THIS OUR LIFE

Mooi melodrama over een neurotische familie met Bette Davis die de toekomstige man van haar zusje Olivia de Havilland inpalmte en daardoor een aantal levens, inclusief dat van haar, naar de bliksem helpt.

(TV 1, om 15u.45)

BETRAYED

Spannende politieke thriller van Constantin Costa-Gavras (1988) met Debra Winger, Tom Berenger en John Heard. Alles draait rond een groep blanke extremisten en racisten. Debra Winger probeert in de organisatie te infiltreren, maar raakt verstrikt in haar eigen romantische gevoelens. Een sombere, pessimistische film.

(VTM, om 20u.25)

MAANDAG 31 JANUARI

NOBODY'S PERFECT

Een schuchtere student aan de universiteit wil contact zoeken met het meisje van zijn dromen maar de moed zinkt hem steeds opnieuw in de schoenen. Uiteindelijk verminkt hij zich op aanraden van een vriend als meisje en wordt zo de kamergenoot van zijn hartedief. Een voorspelbare, maar onderhoudende tienerkomedie met Chad Lowe en Gail O'Grady.

(TV 2, om 22u.05)

DINSDAG 1 FEBRUARI

RESURRECTED

Een jonge Britse soldaat wordt tijdens de Falklandoorlog als vermist opgegeven, officieel dood verklaard. Maar enkele weken later duikt hij op en wordt in zijn dorp als een held onthaald. Een bittere aanklacht van de debuterende Britse regisseur Paul Greengrass, met een overtuigende David Thewlis in de hoofdrol.

(TV 2, om 22u.)

NYPD BLUE

Eerste aflevering van een nieuwe Amerikaanse politiserie van hetzelfde team dat ook al *Hill Street Blues* afleverde. De TV-maatschappij NBC durfde het aanvankelijk niet aan om de serie uit te zenden; te veel geweld, seks en ruige taal, zo werd gevreesd. Maar na een paar afleveringen werd NYPD dé hit van het nieuwe seizoen.

(VTM, om 22u.15)

WOENSDAG 2 FEBRUARI

RIFF-RAFF

Britse film van Ken Loach met Robert Carlyle en Emer McCourt. Een jonge Schotse ex-gedetineerde arriveert in Londen en ontfermt zich over een verslaafd en talentloos straatzangeresje. Een scherpe aanklacht tegen het post-Thatcher-bewind in Groot-Brittannië en de sociale verloedering die eruit volgde. De film werd in Berlijn bekroond met de „Felix” voor de beste Europese film van 1991.

(TV 2, om 22u.)

DONDERDAG 3 FEBRUARI

LE PASSAGE DU RHIN

Enkele Franse soldaten worden in 1940 gevangen genomen en op het Duitse platteland tewerk gesteld. Charles Aznavour is er één van en beraamt onmiddellijk een ontsnapingsplan. Een Franse film van André Cayatte (1960) gebaseerd op ware gebeurtenissen. Voor Aznavour betekende dit de definitieve doorbraak als acteur.

(TV 1, om 15u.)

VRIJDAG 4 FEBRUARI

DE LOTELING

Met veel lef verfilmde Roland Verhavert in 1973 het meer dan 100 jaar oude melodrama van Hendrik Conscience. Het werd een schitterend geschetst tijdsbeeld met prachtige vertolkingen van Jan Decleir en de toen debuterende Ansjé Beentjes.

(TV 1, om 15u.)

Jan „Daens” Decleir, hier aan de zijde van Ansjé Beentjes, schitterde in 1973 ook al in *De Loteling*. Vrijdag 4 februari om 15u. op TV 1.

THE TRIALS OF OSCAR WILDE

Fascinerende weergave van het smaadproces van Oscar Wilde tegen de markies van Queensberry en de tragische gevolgen ervan. Peter Finch is uitstekend in zijn rol. Britse film van Ken Hughes uit 1960.

(VTM, om 23u.15)

KLEREZOOTJE

Je vraagt je af waarom sterren zoals Richard Gere, Lena Olin of Anne Bancrofts een bepaalde rol aannemen. Of zien die er op papier soms beter uit dan wat wij op het scherm krijgen voorgeschoteld? In ieder geval moet dit zo geweest zijn voor *Mr. Jones*, een film van Mike Figgis. Natuurlijk kan het ook zijn dat Gere een deal was aangegaan om samen met Figgis nog een tweede film te draaien, na het succes van *Internal Affairs*.

MR. JONES

In ieder geval is Gere nu Mr. Jones, een man die graag zou kunnen vliegen. Hij neemt daarvoor zelfs een baantje als bouwvakker waar hij de vliegtuigen van het nabije vliegveld kan zien. Je ziet hem een vol half uur de meest ongewone dingen doen, dingen die je zelf wel eens zou willen doen, maar waarvan je verstand zegt het niet te doen. Maar Jones doet het, ook omdat hij manisch depressief is. Daardoor komt hij bij Dr. Bowen terecht. Tijdens hun speurtocht naar zijn verleden worden ze verliefd en voorspelbaar. Banaal, banaal, banaal.

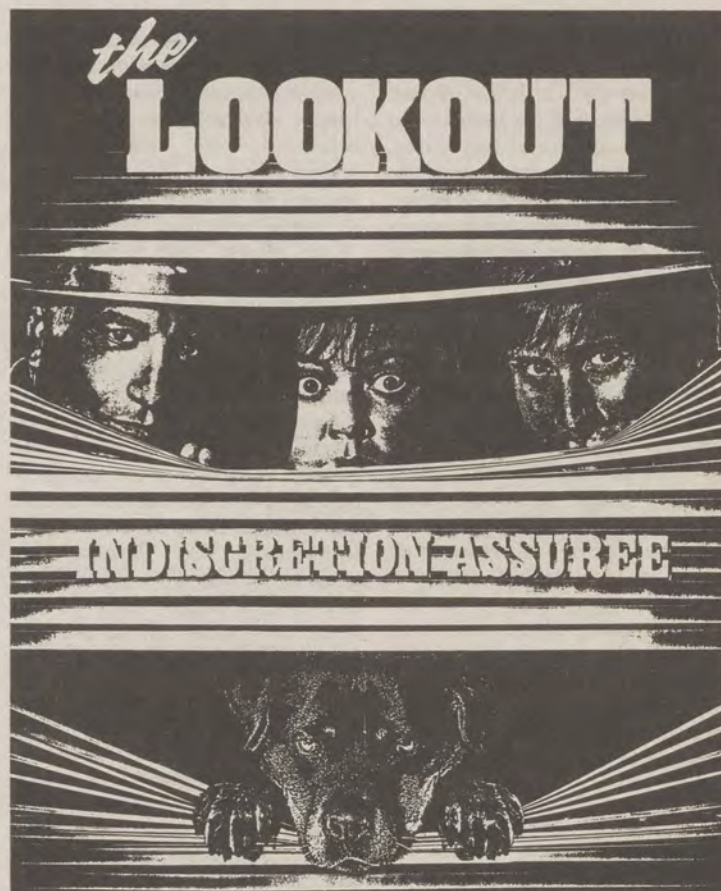
MRS. DOUBTFIRE

Mijnheer Daniel Hillard, vertolkt door Robin Williams, is een werkloze artiest die na een rel door zijn vrouw Miranda (Sally Field) de deur wordt gewezen, onder achterlating van zijn drie kinderen, waarop hij stapelgek is. Omdat hij zijn kinderen meer wil zien dan de toegelaten weekend-bezoeken, trekt Daniël op een bepaalde dag een jurk aan en wordt mevrouw Doubtfire. In deze vermomming wordt zij/hij oppas voor zijn eigen kinderen. Hierbij probeert hij ook nog een wig te drijven tussen de herontluikende liefde van Miranda en haar oude liefde, de beau Stu (Pierce Brosnan). Een soms erg leuk pleidooi voor de familie, terwijl echter ook wordt gezegd dat niet iedere gescheiden man/vrouw wel slecht zou zijn, integendeel; mevrouw Hillard en haar beau zijn zelfs erg sympatiek. Deze film doet aan zowat tien andere denken. Zo van: waaruit komt dit nu weer?

THE LOOKOUT

Met *Another Stakeout*, in Europa omgedoopt tot *The Lookout*, maakte Jonh Badham een vervolg op zijn hit uit 1987, *Stakeout*. Weer zijn politie-inspecteurs Richard Dreyfuss en Emilio Estevez van de partij – alleen zes jaar later. De nog steeds besnorde Estevez is nu getrouwd en heeft twee kinderen. Dreyfuss leeft met Maria, de vrouw die hij in film één in het snuitje moest houden, maar heeft het moeilijk om trouw te zijn, wat Maria dan ook doet besluiten eruit te trekken.

Het tweetal moet trachten een kroongetuige te lokaliseren, en dat doet het samen met Gina Garrett (Rosie O'Donnell), een keiharde assistente van de openbare aanklager, die erop staat dat ze haar hond mag meebrengen. Ze lokaliseren de getuige en betrekken een huis in de buurt, een sjeke buurt. Daar wordt familietje gespeeld: Dreyfuss is pa, O'Donnell is ma en Estevez de zoon. Hilarische

situatiehumor ontstaat, waarbij vooral de flitsende dialogen een genot zijn. Was *Stakeout* een spannend verhaal met humor, *The Lookout* is een humoristische film waarbij men aan het verhaal niet te veel moet tillen, maar wie graag eens uitbundig lacht...

SCHAAKWONDER

Ook *Searching for Bobby Fisher* kreeg voor Europa een andere titel mee: *Innocent Moves*. Het is het ouderwets (waar gebeurd) verhaal van Josh Waitzkin (Max Pommerance, wiens grote ogen soms erg kunnen ontroeren), een jong schaaktalent – en dit alles naar een boek van pa Waitzkin, in de film schitterend (hoe kan het anders?) vertolkt door Joe Mantegna.

Josh is zeven wanneer zijn ouders ontdekken dat hij een flair voor schaken heeft, dat hij het op straat opneemt tegen mannen die er hun brood mee proberen te verdienen. Een schaakcoach (Ben Kingsley) ziet in hem de nieuwe Bobby Fisher. De film spitst zich jammer genoeg te weinig toe op het probleem dat scenarist-regisseur Steven Zaillian aanraakt maar te gauw weer vergeet, namelijk

de drang om van het kind een schaakwonder te maken zonder hem zijn kind zijn af te nemen. Het is zeker dat deze film het op de videomarkt erg goed zal gaan doen.

EEN GOEDE ZOON

McCauley Culkin speelt de hoofdrol in *The Good Son*, een film met een bijna profetische titel. Het is zo dat vader Culkin ondertussen zowat de meest gehate man in Hollywood is, en het ziet er in de toekomst naar uit dat zijn zoon – die sinds *Home Alone* de sterrenstatus heeft meegekregen – nog op weinig werk zal kunnen rekenen, omdat vaderlief die hoge eisen stelt en zo'n lief hem natuurlijk moet gehoorzamen.

Toen pa Culkin hoorde dat er iemand werd gezocht om de rol van een doortrapt rotjoch te spelen in *The Good Son*, deinsde hij zelfs niet terug om chantage te plegen, door te weigeren dat zoonje in de opvolger van *Home Alone* zou spelen. Na het zien van de film, vraag je je af waarom. *The Good Son* is een erg middelmatig onding, dat tienjarigen nog zal kunnen bekoren, maar daarvoor is het iets te gruwelijk. Neeeeeheh!

Willem Sneer

SATERDAG

AHASVERUS

„Geldstukken worden kleiner”, las Ahasverus

...maar er komt wel een handvat aan

Zetduivel: Penis et circenses

Krisis yent Japanse autofabrikanten

Claudia Schiffer in last: Kor an de kniekers

Wie was nu Le Courier de Dieu?

Imkers betoogden zeemzoet

Zetduivel: AllerGuy

VLAAMSE ONTVOOGDING

Dank voor de aandacht die WIJ (5 jan. '94) besteed heeft aan het werk van vier „historici”, uitgegeven door VOS en de Marnixring („Voor België was Vlaams couleur locale”).

De geschiedenis van de Vlaamse ontvoogding voor de periode sedert de stichting van de VU is zeer ingewikkeld en blijft zeer belangrijk bij het afwerken van onze zo volledig mogelijke ontvoogding.

Dr. Paul De Ridder bewijst in zijn bespreking dat het stilaan tijd wordt dat er wetenschappelijk wordt uitgelegd waarom de VU zich nooit zou neerleggen bij de gevolgen van de grensgrondwet van 1970-71 noch bij de halfslachtige grondwetswijziging van 1980, waarbij het hoofdstedelijk gebied overdreven toekomstkansen kreeg.

Het blijft aartsjammer dat het vak Moderne Politieke Geschiedenis zo wordt verwaarloosd.

Moge het boekje van de heren Beelen, De Poorter, Haeyaert en Chris Vandenbroeke deskundig worden aangevuld.

F. Smit, Oostende

FVV-AALST ZOEKT KONTAKTEN

Ons groepje (± 25 leden) is klein, maar fijn; de naam bestuur is maar een noodwendige formaliteit want eigenlijk is er geen lokaal bestuur, alleen maar een echte genegenheid van elk voor ieder, een diep Vlaamse samenhang die ons telkens als we samenkomen blij maakt en we de uurtjes met spijt zo vlug zien voorbijvliegen.

Er zijn leden die we nooit zien. Waarom? Drempelvrees misschien? Dan zijn er leden die soms verhinderd zijn door familieaangelegenheden, is er dan echt niet een kansje voor vrouw, moeder of grootmoeder om er eens enkele uurtjes tussen uit te glippen? Waar is de solidariteit van gezinsgenoten of familie?

Eens praten met vriendinnen of de eigen mening uiten is geen overbodige luxe en mag niet als egoïsme beschouwd worden, het hoort bij het leven en is een middel om sleur en eentonigheid te breken en tevens contact te houden met opiniegelijken. Er mag wel eens gepraat worden over zagezegde trouwe Vlamingen die ons met banale woorden als „links” en „rechts” zonder gewetensbezuur de rug toekeren, zonder rekening te houden met hen die uiteindelijk de bron zijn van hun hoge aantal voorkeurstemmen.

Dit en zoveel andere zaken komen aan bod en er wordt ook wel eens een handig knutselwerkje afgehaspeld, maar boven alles is en blijft ons enig en blijvend ideaal: „We zijn echt Vlaamse Vrouwen in Hou ende Trou!”

Voor ons zijn „Ik blijf!” geen ijdele woorden.

Leopoldine Leemans,
Erpe-Mere

Wie mee wil werken met FVV-Aalst kan Leopoldine Leemans vinden in de Egemstraat 53 te 9420 Bambrugge (Erpe-Mere).

om uitgepraat én opgelost te worden onder Vlamingen, zónder Belgische schoonmoeders-inmenging.

Dan spraken we nu niet van een streefdoel van „minstens 5%”.

Dus: Eerst Vlaanderen, als staat naar Europa.

Niét „met België als 't kan, zonder als 't moet”, maar „Zonder België, omdat het moet!”.

Johann Vancoppenolle,
St.-Truiden

PROPERE HANDEN

Propere handen, of de nieuwe orde van de PVV?

Om van te kotsen, al die praat. Of is dit een wanhoopspoging van de VLD om zich deftig voor te doen?

Eerst proberen de VU in alles na te bootsen, dan een paar van haar mannen afsnoepen om zich een Vlaams masker op te zetten, dan de naam veranderen enz.

Velen in de VLD grinniken groen en voelen zich bij den bok gezet, voelen zich bijna half-VU. Om daar in die nieuwe partij al die ouwe franskiljons er uit te gooien? Daarom dat hun concurrentie met de jonge Anciaux zo'n misselijk gevoel bij hen wekt. En dan, komt er daar nog eens Jef Valkeniers op hen af, die poogde zijn oude partij

nog vlug een links etiket op te plakken. Wie onnozel is loopt daarin.

Ongelooflijk! Waar zijn de hakenkruisen die de liberalen vroeger met milde hand rondkladden op de borden van de VU? Is het daarom dat ze nu druk bezig zijn over propere handen, om dit verleden te doen vergeten? Aan al de overlopers zou ik willen zeggen: weet dat gij daar staat met de stemmen van de VU. Toon in het blauwe kamp uw tanden, Vlaanderen kijkt aandachtig toe.

Achiel Goderis,
Oostduinkerke

De redactie ontvangt graag brieven van lezers.

Naamloze, scheld- en smaadbrieven gaan de scheurmand in. De andere publiceert zij, naar gelang er plaats is.

De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten en persklaar te maken.

Brieven worden ondertekend met naam en plaats van herkomst, tenzij de schrijver verzoekt initialen te gebruiken.

AANBEVOLEN-HUIZEN

EEN ADVERTENTIE IN WIJ EN DE TOEKOMST RENDEERT

02/219.49.30

U bent van harte welkom bij

Karel Van Den Berghe B.V.B.A.

VLOER en MUURTEGELS

- Steeds ruime kortingen
- Kwaliteitsprodukten
- Uitstekende service
- Keuze uit meer dan 600 soorten

GENTSESTEENWEG 377
9300 AALST
(200 m voor de Vijfhuizen)
Tel. 053/70.06.64

PVBA

J. BORREMANS-COCK & KINDEREN

Algemene Bouwondernemingen

Gentsestraat 238
9500 Geraardsbergen
Tel. 054-41.25.89

Wij bouwen voor u sleutel op de deur

DE VRIESE woonverlichting

baron ruzettelaan 78
8310 brugge 4
baan brugge-oostkamp
050 35 74 04

Brood- en banketbakkerij

R. DE BEULE
Heirbaan 53
2070 BURCHT
Tel.: 03/252.70.98

SPECIALITEIT VAN ALLE GELEGENHEIDSGEBAK

Freddy en Cecile Vermeersch-Vaesens

Sint-Aarnoutstraat 12
8211 Aartrijke-Zedelgem
☎ 050/20.08.50

algemene decoratiewerken — schilderen — behangen — vloerbekledingen — parket — louverdrape — luxaflex — ...

Café & Feestzaal

Op Den Saele

Boomstraat 141 3798 s Gravenweert

Zitplaatsen feestzaal voor 100 personen. Groepen en bussen op afspraak tegen speciale prijzen - toeristenmenu 295 fr.

Brugge bezoeken is ook kennis maken met het

Vlaams Ontmoetingscentrum

*** De Gulden Spoor**

rechtover uitgang parking

't Zand 22 Brugge
tel. 050-34.30.82

* dranken * restaurant
* snacks * zaal voor 50 pers.

Restaurant «Tijl»

(uitbater William COPPENS) is verhuisd.

Nieuw adres:
Assesteenweg 26, TERNAT
Tel.: 02/582.31.14

Op de kaart: menu's vanaf 650 en 875 fr.

Op vertoon van deze advertentie of VU-lidkaart aperitief gratis!

't boerenhof

CAFE-RESTAURANT-FRITUUR

Terras - Lunchroom - Coffeeshop
Altamira stone grill

Prijzen voor groepen op aanvraag.

De Plank 24A
3790 Sint-Martens-Voeren
Tel. 041/81.07.03

Kostuums naar maat

HERENKLEDING

Vermees

Steenhouwersvest, 52
ANTWERPEN

HS

N.V. ZAKENKANTOOR HERMAN STEENHOUDT

1 STATIONSPLEIN,
9500 GERAARDSBERGEN
Tel. (054) 41 30 44

Woonkrediet steeds iets beter!

RESTAURANT-HOTEL OVEREINDE

Salons Raymond

- banketzalen tot 300 personen
- specialiteiten bruiloften en banketten

Overeinde 8 AS
011/65.73.05 - 65.89.40

Bij vertonen van VU-lidkaart: één aperitief gratis.

Het Palinghuis

Sedert 1910
JAN PAUWELS-DE BRAUWER
Oude Brugstraat 16, 9200 Schoonaarde
Tel. 052-42.32.46

Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december De familiezaak met traditie

HUGO RYCKEBOER OVER HET WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN: „DIALEKT IS SPIEGEL VAN VOLKSLEVEN“

De Amerikaanse dichter Carl Sandberg wist te vertellen dat „dialekt een taal is die haar jas uitdoet, in haar handen spuugt en naar haar werk gaat.“ Waarmee hij (wellicht) wou zeggen dat dialekten met alledaags van doen hebben, met gewone mensen en met werken. „Schoon spreken“ geeft, zeker in Vlaanderen, nog vaak de indruk wat beter te willen zijn dan men is of zoals men in het Brussels zegt: *huuger wille schaaite as da d'huile kont stoet*.

Dialektologen beweren dat er geen grotere schatkamer van de volkskultuur is dan de volkstal en „die verdient eveneens een museum“. Daar wordt dan ook driftig aan gewerkt want zij vrezen dat tegen het einde van deze eeuw veel dialektwoorden zullen verdwenen zijn. Het lijkt wel een rit tegen de tijd!

Het is zo met alles wat verdwijnt, plots gaat men er de waarde van beseffen. Zo ook met dialekten. Met het verdwijnen van de oudste generaties sterven ook de dorpsstalen en meteen ook de enorme dialektwoordenschat.

Aan drie universiteiten noteert men sinds 25 jaar angstvallig de dialekten van Zuid-Nederland. De KU van Nijmegen spant zich in voor de Brabantse dialekten (Noord-Brabant, Antwerpen en Vlaams-Brabant), Nijmegen en de KU Leuven houden bezig zich met de dialekten uit de twee Limburen met inbegrip van het Land van Overmaas in Luik. De Universiteit Gent ontfermt zich over Oost-, West-, en Zeeuws-Vlaanderen en het arrondissement Dunkerque en het departement du Nord. Een Permanent Overleg Regionale Woordenboeken (REWO) staat onder voorzitterschap van de Nijmegense prof Hagen, het sekretariaat wordt gehouden door de Vlaming Hugo Ryckebøer, wetenschappelijk medewerker en koördinator. Deze laatste vroegen wij hoe zo'n registratie werkt, wat het nut ervan is en hoe het project evolueert.

LAATSTE KANS

■ Maar eerst de vraag wat de bedoeling is van de Grote Regionale Woordenboeken?

Hugo Ryckebøer: „Drie parallelle woordenboekprojecten beogen de dialektwoordenschat van het Zuid-nederlandse taalgebied te inventariseren, te archiveren en te publiceren. Onder invloed van de standaardtaal, de media en de gewijzigde levensomstandigheden verandert de oude woordenschat zeer snel. Met het project wordt de laatste kans gegrepen om de dialekten uit het gebeuren van de oudste generatie op te vragen.“

■ Voor wie zijn de Woordenboeken bestemd?

Hugo Ryckebøer: „Onze dialekten zijn talen die spontaan ontwikkeld zijn uit het Middelnederlands dat zo'n 500 à 800 jaar geleden gesproken werd. In die dialekten kunnen allerlei taalkundige verschijnselen beter bestudeerd worden dan in het Algemeen Nederlands. Maar het Woordenboek is er niet alleen voor taalkundigen, de volkstal is de spiegel van het volksleven. Mensen maken woorden voor alles waarover ze willen spreken of belangrijk

vinden. Daarom valt er er uit de woordenschat zoveel te leren over de wereld van de dialektspreker, over het denken en doen van de mensen, over de organisatie van hun maatschappij, hun werk en cultuur, over hun contacten met anderen, hun samenhang en hun conflicten.

Het Woordenboek van de Vlaamse Dialekten is dus niet alleen een werkinstrument voor de taalkundige maar ook een naslagwerk voor de historicus en de volkskundige en kan evengoed als leesboek dienen voor de leek die er een stuk van zijn eigen wereld in herkent.“

■ Hoe worden de dialektwoorden verzameld?

H. Ryckebøer: „De woorden die in het dialektwoordenboek komen verdelen we in „vreemd materiaal“ en „eigen materiaal“. Het zgn. vreemd materiaal leest de redactie samen uit allerlei gedrukte of geschreven teksten vanaf ongeveer 1880. Maar veruit het belangrijkste is het eigen materiaal. Daarmee bedoelen wij de woordenschat die door plaatselijke medewerkers, de informanten, en door de redactie op het veld wordt verzameld. Dat gebeurt middels een vragenlijst die om de 3 à 4 maand verschijnt en die meer dan 200 invulders thuis ontvangen. Vragenlijsten waar op dit ogenblik mee gewerkt wordt behandelen het landbouwbedrijf, de vaktaal van uitstervende ambachten, volks spelen en de algemene woordenschat. En er komen steeds nieuwe onderwerpen bij.“

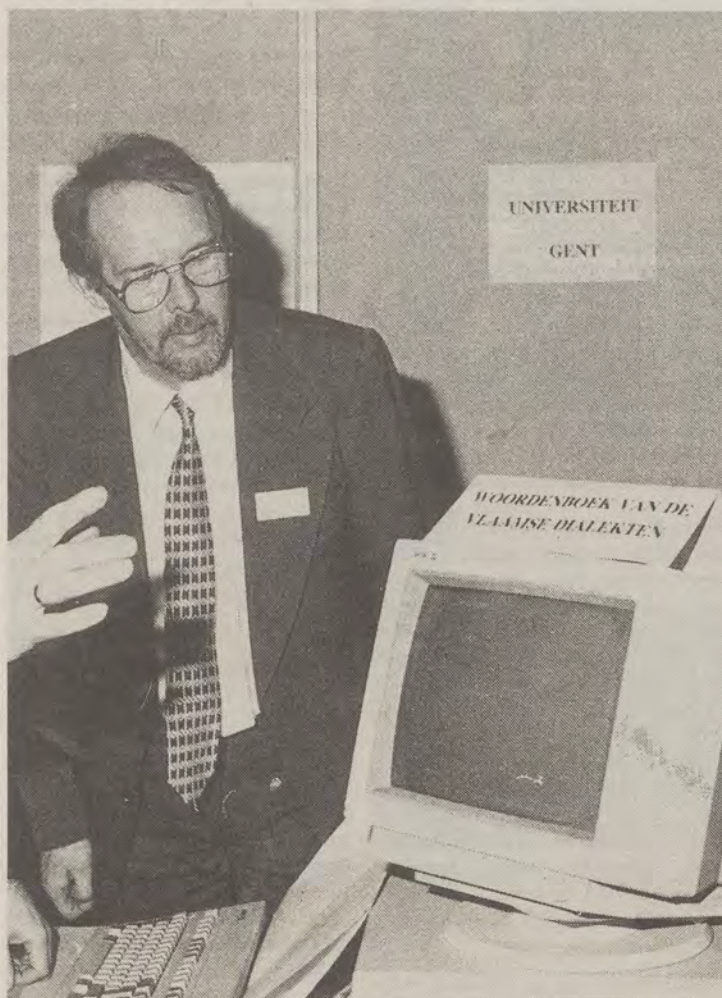
■ Wat wordt van een plaatselijke medewerker gevraagd?

H. Ryckebøer: „De medewerker die een vragenlijst kreeg toegestuurd gaat er mee te rade bij een zeggspersoon, een informant. De ideale zeggspersoon is iemand die altijd in dezelfde gemeente heeft gewoond en gewerkt en van wie de familie van dezelfde gemeente afkomstig is, en die bovendien niet lang naar school is geweest. Dus iemand die zeer dialektvast is en niet door andere dialekten of het Algemeen Nederlands beïnvloed werd.

Het wordt echter hoe langer hoe moeilijker om mensen te vinden die aan deze voorwaarden beantwoorden.“

■ Hoe bent u er zeker van dat de lijsten ernstig worden ingevuld?

H. Ryckebøer: „Om de redactie niet op een dwaalspoor te zetten vragen wij dat de medewerker niets uit z'n mouw schudt. Wij hebben er niets op tegen dat hij, als hij goed dialekt kent, de vragen zelf invult, 't liefst hebben wij dat twee mensen het samen doen. Wij vragen dan ook de vermelding „gesproken door“ (de informant) en „opgetekend door“ (de medewerker). Bij twijfel is het beter helemaal niets in te vullen of er een vraagteken bij te zetten. Het is trouwens heel normaal dat de medewerker niet op alles een antwoord weet. De vragenlijst wordt immers

H. Ryckebøer: „De ideale zeggspersoon heeft altijd in dezelfde gemeente gewoond, zijn familie is van de gemeente afkomstig en hij is bovendien niet lang naar school geweest.“

over een groot gebied verspreid en bepaalde woorden of zaken komen niet overal voor.“

■ Hoe moet een medewerker de dialektklanken weergeven?

H. Ryckebøer: „Met de fonetische spelling kan dat zeer nauwkeurig gebeuren. Wij in Gent hebben een eigen manier ontwikkeld, een tussenform die het midden houdt tussen de fonetische en de gewone spelling. Beide manieren zijn voor niet-specialisten moeilijk te gebruiken. Het is voldoende als zij met behulp van de gewone spelling de dialektklanken trachten weer te geven. De dialektologie staat echter al zo ver dat de dialektuitspraak door de redactie meestal zelf aan het woord kan toegevoegd worden. Wij stellen het op prijs dat medewerkers aanduidingen geven omtrent de uitspraak, die doen in elk geval het werk vlugger opschieten.“

■ Hoe worden de resultaten dan gepubliceerd?

H. Ryckebøer: „Het Woordenboek van de Vlaamse Dialekten en zijn twee zuster-woordenboeken zijn niet alfabetisch, maar systematisch opgevat. Dat wil zeggen dat de woordenschat per onderwerp wordt opgevraagd en het woordenboek ook per onderwerp verschijnt.

Er zijn 3 grote delen voorzien: 1. de landbouwwoordenschat; 2. de woordenschat i.v.m. met oudere beroepen, volkse bezigheden, sport en spel; 3. de algemene woordenschat, dat zijn de woorden die elke dialektspreker kent en gebruikt. B.v. woorden die te maken hebben met het weer, kledij, eten en drinken, e.d.m.

De indeling steunt op de samenhang van de dingen in de dagelijkse wer-

kelijkheid van de dialektspreker. Zo valt de landbouwvaktaal uiteen in een aantal grote hoofdstukken waaronder landerijen, beuizing, veeteelt, akkerbouw, enz.

Het deel akkerbouw b.v. wordt dan verder ingedeeld per onderwerp: ploegen, eggen, rollen, bemesting, zaaïen, wieden, enz.

Met een dergelijke werkwijze hoeft de publikatie van het woordenboek niet te worden uitgesteld tot de hele woordenschat verzameld is. Zodra een bepaald onderwerp afgehandeld is, kan een aflevering daarover persklaar gemaakt worden.“

HERKAUWEN

In 1993 verscheen van de Landbouwwoordenschat van het Woordenboek van de Vlaamse Dialekten de paragraaf *Veeteelt*, aflevering Rund 1.

Onder *herkauwen* („Het in de pens gedeeltelijk verteerde voedsel opnieuw kauwen.“) lezen wij alle varianten met de plaats waar het woord werd genoteerd. In Veurne-Ambacht zegt men voor *herkauwen* *beikeren*, in de Denderstreek spreekt men van *erkaan*, in de polders van *herkelen* en in Ruddervoorde *erneem* (hernemen). In andere streken wordt *herkauwen*: *de honing kauwen*. In Mene zegt men: *neuning known*, in Mane-gem: *euniegk ipdöln* (honing op-halen)...

Elk onderwerp met z'n varianten wordt op een woordkaartje in symbolen aangeduid zodat de lezer ook de overgangen van streek naar streek kan volgen en aan zijn ervaring toetsen.

H. Ryckebøer: „De taalkundige opbrengt omtrent het rund was zeer aanzienlijk. Ongeveer 6.500 woorden verdeeld over 200 lemma's en 155 woordkaarten.

De woordenschat heeft echter niet alleen historisch of taalkundig belang. De taalliefhebber zal onder het woord haarkleed getroffen worden door allerlei aantrekkelijke woorden die getuigen van het taalgenie van de dialektspreker. Woorden als: *muisbaarde*, *zeemvelde*, *gegrimmeld*, *gemonkeld*, *gespotterd*, *gespuits*, *gespuggeld*, *getiegerd*, *getiekerd*, *gesieperd*, *getjieperd*, *geblond*, *geboend* en zovele andere zijn niet alleen schilderachtig, ze boeien ons tegelijk door de manier waarop ze in de vorm of de betekenis met elkaar verweven zijn.

Dialektwoorden getuigen op zich ook dikwijls van een oude cultuurhistorische werkelijkheid. Of hoe verklaar je anders dat een koe in Oost-Vlaanderen een moor genoemd wordt en een koe met een witte kop een *beijn*?”

Rond de plaatselijke medewerkers is onderhand een hele beweging gegroeid. Zo worden zij regelmatig samengeroepen en krijgen lezingen voorgeschoteld, bezoeken aan tentoonstellingen, in 1993 ging te 's-Hertogenbosch een Dialektendag door waar ook Vlamingen aanwezig waren. In het kader van die dag werd zelfs een dialektschrijfwedstrijd gehouden. En tenslotte is er het kontaktblad voor de medewerkers.

CENTEN

Blijft er natuurlijk nog de financiering van het hele project en dat is een ander paar mouwen. Vooral provincies en universiteiten kwamen steeds met centen over de brug, het valt echter op dat tussenkomsten van regeringen ontbreken. Begin dit jaar kondigde zich in de financiering een breekpunt aan. Door het Permanent Overleg wordt dan ook een beroep gedaan op de minister-president van de Vlaamse regering en de Nederlandse Rijksoverheid om de planning van de uitgaven niet in het gedrang te brengen. Bij wijze van voorbeeld was Hugo Ryckebøer bereid ons de geraamde kosten voor samenstelling, verwerking en uitgave van het Woordenboek Vlaamse Dialekten voor de periode 1995 tot 2000 te laten inzien. Een bedrag van bijna 7 miljoen blijft ongedekt. Ryckebøer hoopt dan ook dat de ministeries van Onderwijs, Cultuur en de dienst buitenlandse betrekkingen (door de aanwezigheid van Frans-Vlaanderen) hiervoor aangesproken kunnen worden.

Dat moet kunnen vindt Hugo Ryckebøer, zeker nu de Vlaamse regering geld ter beschikking heeft voor een Vlaamse wielerploeg...

(mvl)

Info: *Woordenboek van de Vlaamse Dialekten*, sekretariaat Hugo Ryckebøer, pla Seminarie voor Nederlandse Taalkunde en Vlaamse Dialektologie, Rijksuniversiteit Gent, Blandijnberg 2, 9000 Gent (09/264 40 79).